

16

nufaca

PUBLICACIÓ D'AMICS DE CERDANYA

L'ESPECULACIÓ seguirà tirant de l'Ajuntament?

Enric 79

Restaurant tipic de Cerdanya

EL RECO

VILALLOVENT
(PUIGCERDÀ)

Tls 88-08-69
88-04-67

**FILATELIA
MONTANÉ**

C/. Morera, 6
PUIGCERDÀ

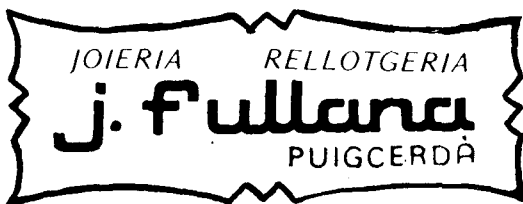

FOTO - ESTUDI

Escoles Pies, 16
Tel: 88 03 88
PUIGCERDÀ

Gendrau y Camarero Construcciones

C/. José Antonio, 5 Tèl.: 88 09 06 PUIGCERDÀ

- HORTICULTURA
- ARBORICULTURA
- FLORICULTURA

*Plantes i granes
Fruites i Hortalitces
de tota mena.*

SALVADOR CARRERA

José Antonio, 20 PUIGCERDÀ Tel.: 880.265

Parquets CERDANYA

INSTALACION DE TODA CLASE DE
PARQUETS, CLAVADOS
Y ENCOLADOS
PULIDOS Y BARNIZADOS
RODAPIES

Grupo Residencial Roma
Escalera Bolvir, 2.º, 1.ª
PUIGCERDÀ

Robes a bon preu per tothom

SERVEI TEXTIL

C/. José Antonio, 21
C/. Espanya, 11

PUIGCERDÀ

AUTO ESCOLA PUIGCERDÀ

Victoria, 4, 1º

PUIGCERDÀ

ANTIGÜITATS E. ORRI

Major, 30

TEL.: 880.287 PUIGCERDÀ

rufaca

Publicació de l'Associació
"Amics de Cerdanya"

REDACCIO

Esteve Almendros
F. Xavier Bosom
Pere Capdevila
Francesc Carbonell
Miquel Comella
Cu-cut
Joan Descarga (il.lustració)
Laura Fabra
Pere Font
Isabel Fournier
Joan Fullana
Salvador Galceran
Roger Giral (per França)
Joan Iniesta
Robert Joffre (per França)
Kere
Joan Llauro
Carme Moreno
Nostàlgic
Ian Peren
Josep Peitz
Jena Paul Poirier (il.lustració)
Meritxell Sastre (publicitat)
Josep Maria Tosas
El Trovador
Josep Vigó
i amb la col.laboració del col.lectiu
de l'Hospital

Edita AMICS DE CERCANYA
Passeig 10 d'Abril s/n
PUIGCERDA

Imprimeix: Imprés-Ràpid
LLEIDA

PUBLICACIÓ MENSUAL.

La direcció de la revista no es fa responsable del judicis personals del seus col.laboradors.

No volem deixar passar l'ocasió de felicitar i saludar els nous ajuntaments democràtics de Cerdanya. Per fi la democràcia ha arribat també a la nostra comarca, per fi els regidors i alcaldes són els representants que el poble cerdà ha elegit lliurement. Es especialment a ells a qui adrecem aquesta editorial per recordar-los-hi que a Cerdanya disposem d'una revista al servei de tota la població de la comarca. Si altres vegades hem tingut ocasió de convidar a tothom a col.laborar en les pàgines de RUFACA, avui ho fem especialment als nous ajuntaments que s'encaren amb la responsabilitat de contribuir a l'avenç de la Cerdanya. Davant aquest compromís que han contret, RUFACA se'ls hi vol oferir com a instrument informatiu dels aconteixements que succeixen a les nostres terres i, sobretot, com a eina de comunicació entre les nostres terres i, sobretot, com a eina de comunicació entre els òrgans de gestió de tots els municipis i la seva població. Convidem, doncs, els nous Ajuntaments a enrodonir el seu compromís utilitzant aquests fulls per a que la seva actuació pogui ser explicada i justificada publicament.

Agraint d'avançada la seva col.laboració, no ens resta més que desitjar que el treball dels nous consistoris contribueixi a millorar la Cerdanya, la qual cosa implica també aconseguir una Cerdanya més ben informada.

sumari

EDITORIAL	3	COL.LABORACIONS	
ACTUALITAT CERDANA		Antigüedades	13
Flasch	4	L'aplec a nostra senyora de Belloc . . .	13 i 14
Puigcerdà. Com s'arribà a l'elecció d'alcalde	5	Les oeuvres de Sylcain Stym-Popper . . .	14
Fragment de "Hamlet Pere"	5	Pobles que moren.	15
Resultats Eleccions	6	LLETRES	
Tribuna Política	7	Les pedre ploren	16
AMICS DE LA NATURA		Els Colors	16
Remeis Prouats	8	Gavin, una nit de gener.	16
RECULL		Fête des Mares.	17
Una salsa per quasi tot	8	Sin guia.	17
SALVEM EL CATALA		Carta Corta: Al Rey Don Pedro.	17
Adverbis en "met"	8	SANITAT	
DES DE L'ARXIU		Insistiendo con las vacunaciones preventivas.	18
Reperacions a la Muralla (Continuació) . . .	9	ESPORTS	
XARRANT AMB		Hoquei Gel.	19.
COU /Selectivitat	10 i 11	Competició de Esquí de Fondo . . .	19 i 20
ENIGMES		Asamblea del Club Poliesportiu	20
A 80 Kms. de Puigcerdà	12	CARTES A RUFACA	
		Amics de Cerdanya	21
		Òmnium Cultural	21
		RUFACADES.	22
		ÚLTIMA HORA	22

Flash

TUNEL DEL CADÍ

El Ministeri d'Obres Públiques i Urbanisme (MOPU) ha concedit a l'empresa concessionària del túnel del Cadí (Propisa), la fixació del seu capital social en la quantia sol·licitada, és a dir, no superior al 20 per cent de l'inversió total. El que simplifica l'obtenció d'aquest capital, doncs es podrà recórrer a préstecs més o menys quantiosos.

INCENDI CASUAL

Al garatge Seat, a la N-152, és produït el dia 2 d'abril un incendi sense importància, que tan sols afectà algunes caixes de cervesa i cola.

ROBO

El dia 3 d'abril varen trencar un vidre d'un cotxe per robar del seu interior un radio cassette. El cotxe, un Seat, matrícula Z-3765-D, era propietat d'en "Rodri".

600 PER LA VIA

En el pas de nivell de Queixans, a l'altura del punt kilomètric 165 de la N-152, un Seat 600 de matrícula M-755789 va sortir de la carretera i anar a parar sobre la via del tren. Era el dia 12 d'abril, a la nit, i això fa suposar que la causa fos l'alluarnament. El cotxe va tenir desperfectes.

UN ALTRE ROBO

El dia 13, Divendres Sant, es van endur de la Cooperativa moneda suelta per la quantitat de 9.500 pessetes.

ACCIDENT

A la cruïlla Germans Arró Hostal del Sol, de Puigcerdà, colisionaren dos vehicles: L-53789 i GE-5243-I, afortunadament sense que es tengui que comptavilitzar cap víctima.

CON EL PIANO A CUESTAS

El dia 30 de març s'emportaren, ni menys ni més, un piano. Sí, un piano... i damunt d'un 600. El piano estava valorat en 50.000 pessetes... ens agradaria saber el 600 a quant. El dia 12 s'agafà el culpable, però el 600 encara corre.

MES ACCIDENTS

El nen Jorge Castillo resultà ferit pel cotxe matrícula GE-3419-J a la cantonada de la plaça Sta. Maria, perllongació carrer major.

TERRE DES HOMMES/CERDAGNE

Plus de dix ans d'action humanitaire absolument benevole. L'enfant que meurt de faim. C'est un atroce injustice! Terres des Hommes des P.O. se bat pour les aider a survivre et à s'en sortir. Notre action:

— Collectons toujours: (Besoins d'urgence, Médicaments, laits, farines, couvertures, fournitures scolaires, vêtements...) que nous expédions directement par centaines de colis par an.

— Participons à des actions d'urgence de nutrition et d'assistance médicale. Vous êtes invités à notre nouvelle Kermesse et Tombola du 19 et 20 Mai à la Mairie de Bourg-Madame. Tirage le 20 Mai à 18 h.

— Nous avons besoin du concours de tous: commerçants et particuliers. Nous sommes très démunis de lots qui peuvent nous aider? Un carnet de tombola représente un mois de survie d'un enfant que meurt de faim. Toute sorte de dons seront providentiels pour nos petits deshérités. Les déposer à la Mairie de Bourg-Madame ou à la Association Departamentale de "Terres des Hommes" des P.O. Correspondant local: Mme. Giral. 66800. Dorres. Tél. (68)30 10 47.

TOSAS-SASTRE

José Antonio, 4

PUIGCERDÀ

BANCO
HISPANO AMERICANO
PUIGCERDÀ

PUIGCERDÀ **Com s'arribà a l'elecció d'alcalde**

No cal dir que els resultats de les Eleccions Municipals a Puigcerdà comportaren una sorpresa que trencà la majoria dels pronòstics que s'havien fet. A ningú se li amagava que l'aplicació de la Regla de Hont, amb l'adjudicació dels regidors corresponents a cada candidatura, oferia un cert equilibri entre les diferents llistes, però que, al mateix temps, dos grans blocs que coincidien en la clàssica divisió de "dreta i esquerra". Malgrat hi hagués una Candidatura Independent, crec que ningú s'equivocava al classificar-la a la dreta; malgrat hi hagués una candidatura amb el nom d'Entesa Municipal, formada per independents i militants del PSUC, tampoc era difícil col·locar-la a l'esquerra. Així doncs, tothom entenia que quedava un Ajuntament format per una fracció de 7 consellers inclinats a posicions dretanes i una altra fracció de 6 regidors alineats a l'esquerra. A partir d'aquest moment el cap de la llista d'Independents, Josep Turiera,

es transformava en l'home-clau i amb més possibilitats per presidir l'Ajuntament de Puigcerdà. Hi havia la porta oberta a les negociacions.

Davant aquesta situació les posicions es diversificaren. Mentre, l'Entesa renunciava a l'alcaldia i es mostrava disposada a negociar el vot a favor dels Independents si aquests oferien certes contrapartides per l'esquerra en el nomenament de les futures comissions de l'Ajuntament, el PSC defenia i va defensar fins el final la possibilitat real de què es produís alguna abstenció en el sí de CiU, permetent que, al no obtenir cap candidat la majoria simple (7 vots), passés a ser alcalde el cap de la llista més votada, segons marca la llei, és a dir, el cap de la llista del PSC.

No dispo d'informació sobre els acords arribats entre les altres tres candidatures —Independents, UCD i CiU—, però sí que pocs dies després de les eleccions semblava que aquests vots estaven assegu-

rats pel qui, finalment, fou elegit alcalde, en Josep Turiera.

L'intent de negociació per part de l'Entesa va fracassar, per tant, i es decidí recolçar els socialistes per la concordància que es produïa en aspectes importants dels respectius programes, com és ara el Consorci, i com a primer pas per engegar un treball unitari a dins i a fora de l'Ajuntament.

Tot aquest procés, desenvolupat durant la setmana de Pasqua i els dies següents, prengé, al meu entendre, un caire excessivament subterrani que afavorí la proliferació de rumors, per una banda, i que dificultà l'accés de la població a una informació real, accés que totes les candidatures van defensar durant la campanya. Espero que no s'interpreti aquesta primera crítica com un actitud malintencionada i dirigida a començar a entorpir el funcionament del nou Ajuntament, sinó com una opinió personal i, en part, autocrítica.

El resultat final ja és ben conegut. Tenim nou batlle, tenim nou Ajuntament i tenim una pila de problemes que esperen les solucions de l'esforç de tots.

JOAN PEITX

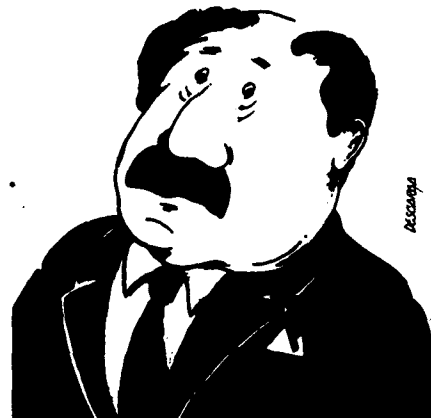
FRAGMENT DE "HAMLET PERE"

Ja ho diuen. Després de la tempesta, ve la calma. Varen ser els quinze dies més feliços de la meua vida, però tot s'acaba. I, sobretot, l'última setmana. Quina setmana: cada dia un míting i, a la sortida, a comentar la jugada; a l'endemà a refer la quiniela segons el que ens havia semblat la intervenció de la darrera candidatura; a la tarde a enllestir la feina i, quan fos fosc, després de sopar, a tornar-hi. Es que no tenia desperdici. Els veies a tots assentats en allà a la taula, els uns tremolosos, espantats, els altres amb cares de repte, els més amb ganes d'acabar. Un a un els anaves identificant amb els noms de la llista, alguns ben coneguts, altres no tant. I es produïa el silenci (sembla que ho visqui). Ells començaven a xerrar, al cap de poc ja es feien pesats, però quedava l'esperança del col·loqui. "Els hi demanaran això, els hi demanaran allò, ay pobres, no se'n surtirán, però potser per sucari-hi pa". Cal reconèixer, però, que els col·loquis no van ser prou vius, hi va faltar llenya. Les preguntes que tots teníem en el cap no van aparèixer per cap banda. D'aquí que en ia majoria dels cassos en surtíssim decebut. Es com anar al circ esperant veure els salts mortals dels

trapeçistes i trobar-hi una inmensa xarxa per parar els cops i per aturar, també, el regust del perill vist des de fora. De totes formes va ser una setmana intensa. Però ara ja tot s'ho ha emportat el vent. Varen passar les eleccions —quin recompte, Déu: va ser d'allò més emocionant en aquella taula que no s'acabava mai— es varen adjudicar les conselleries, hi va haver alegries i decepcions... Després, poca cosa més, encara que ens va quedar l'alicent d'especular sobre qui seria el batlle. Va durar pocs dies perquè estava cantat. La coletilla final va ser el dia de la constitució de l'Ajuntament, però ens van oferir un espectacle curt i fred pel qual no feien falta alforjes, com aquell qui diu.

I ara, res. La més absoluta buidor és davant nosaltres. Ja veig com s'acosten altra vegada les converses sobre el temps, sobre el turisme que sembla que aquest any afluirà, sobre el veí... i, per postres, aquest mes a RUFACA no hi surt cap carta. L'aburriment planeja pels nostres caps i el que és més trist de tot és que haurem d'esperar quatre anys, quatre incabables anys per tornar a aixecar el nostre ànim que avui s'arrosegua per la grisa quo-

SR. PERE

tidianeitat. Caldrà no deixar-nos dominar per l'abúlia, que l'abatiment s'allunyi dels nostres cosos. que recuperem l'energia perduda. No diuen que amb la democràcia s'ha de participar? Doncs, participem! Ja començo a reaccionar ajudat per l'escalforeta del vi. Jo no em retiro. El Sr. Pere segueix endavant, perquè el Sr. Pere encara te molt a dir. I si no, ja m'explicareu com pot anar un Ajuntament la primera decisió del qual ha sigut fotre's un tec amb els que pleguen...

KERE

abril/RUFACA/5

MUNICIPIS	CANDIDATURES	VOTS	Núm. Regidors	BATLLE
ALP	Independents Germanor Independents Renovació Independents Unitat	215 135 82	5 3 1	S. POUS
BELLVER	Independents Independents Jove Democràcia Redreçament	453 121 314	5 1 3	R. CLOT ALCALDES PEDANEOS PI: R. PUJOL RIU: J. VIÑAS
BOLVIR	Independents	264	4	J. LLOMBART
DAS FONTANALS	Independents Independents Units Independent Independent A Independent B	130 158 38 45	4 5 1 1	I. FORGA I. FORGA
GER	Independent Convergència i Unió		4 3	C. BERTRAN
GRUS	Independent	180	4	J. CRUILLES
GUILS	Independents	383	4	B. RIBOT
ISOBOL	Independents U.C.D.	263 218	3 2	P. OLIU
LLES	Independents	53	7	J. CAPDEVILA ALCALDES PEDANEOS V. ARANSÀ V. MOLINÉ
LLÍVIA	Independents U.C.D. P.S.C.	277 141 40	5 2 -	V. SURIÀ
MERANGES	Independents	85	4	J. TRESFI
MARTINET i MONTELLÀ	Independents P.S.C.	215 106	5 2	M. GRAU
PRULLANS	Independents	300	5	D. GORRIZ
PRATS i SEMPSOR	Independents A Independents B	138 155	2 3	M. BRAGULAT
PUIGCERDÀ	P.S.C. – P.S.O.E. Independents Entesa Centristes UCD Convergència i Unió	692 684 600 535 441	3 3 3 2 2	J. TURIERA

Tribuna Política (oberta a tots els partits)

PSC - PSOE

EMPIEZA UNA NUEVA ETAPA

Tras el periodo de elecciones municipales se han constituido los nuevos Ayuntamientos y las nuevas Diputaciones. Un nuevo equilibrio de fuerzas ha quedado evidenciado y con él empieza una nueva etapa.

En Puigcerdà ha quedado claro que por un centenar escaso de votos la izquierda no ha conseguido la mayoría absoluta que le hubiera permitido instalarse en el poder. Los pactos a nivel de partidos han fracasado por un solo voto al negarse Convergència a cumplir los compromisos firmados a nivel de dirección política. De ello se evidencia que la organización local de Convergència no existe, reduciéndose a una agrupación circunstancial y heterogénea de intereses que constituyen un conglomerado inorgánico que usufructúa el nombre del Partido, pero que carece de identidad política e ideológica, así como de coesión y de disciplina. En las altas instancias de Convergència se 'ha calificado al equipo local como de "golpe de Estado dentro del Partido".

A nivel comarcal, la Cerdanya ha perdido su Diputado provincial, que venía recayendo tradicionalmente en la alcaldía de Puigcerdà. Las derechas, con el fin de retener su predominio a ultranza han hecho toda clase de equilibrios y han patrocinado agrupaciones de electores que bajo las apariencias de ser políticamente independientes han retenido en lo posible sus huestes en fuga. Consecuencia de ello es que al aglutinar buena parte de las fuerzas sociales al margen de los partidos se ha perdido la oportunidad de nominar un Diputado para nuestra comarca. A modo demagógico intentan ahora borrar su propio fracaso haciendo creer que el cabeza de la lista socialista había rechazado la nominación, cuando lo cierto es que el Partido se ha inclinado lógicamente por la alcaldía de Ripoll ya que en dicha comarca ha conseguido, además de varias alcaldías, veintiseiete concejalías. La maliciosidad de la derecha quiera ocultar a un tiempo que Convergència tenía igualmente la posibilidad de no-

minar un Diputado para la Cerdanya y que por la misma dinámica política ha elegido a un candidato de Ripoll.

A nivel local la primera fuerza política resultante de los comicios ha sido la socialista, que ha consolidado los resultados obtenidos en las recientes elecciones legislativas. Por ello agradecemos nuevamente su contribución a cuantos nos han votado. Esta victoria será sin duda un valioso instrumento para conseguir el cambio de sociedad que propugnamos, aunque no suficiente, y por ello es menester una colaboración general y progresiva en todos los campos de la vida social para ir socavando los prejuicios y las barreras con que determinados intereses clasistas nos tienen todavía encorsetados y con los que nos impiden la movilidad de cambio a que aspiramos. Es preciso que nos aprestemos a participar en todas las manifestaciones de la vida ciudadana a través de Asociaciones de Vecinos, de Padres de Alumnos, de Comisiones de Fiestas, de Agrupaciones políticas y sindicales, de Gremios de comerciantes, de entidades culturales y deportivas, etc.

Todos tenemos que contribuir, por los medios a nuestro alcance, a configurar el futuro que deseamos, a consolidar esta naciente democracia, a determinar el sentido de nuestra convivencia en libertad.

AGRUPACION COMARCAL
DE LA CERDANYA

LA REVISIO DEL PLA GENERAL DE PUIGCERDA

En la primera etapa i encara amb els músculs freds, un port de primera categoria espera al nou equip municipal.

L'anterior Ajuntament va deixar com a testament urbanístic, el projecte de Revisió del Pla General a mig tramitar.

Aquest és ja el tercer intent de dotar a Puigcerdà d'un nou pla d'ordenació. Els dos primers projectes, el primer a nivell de la mitja comarca gironina, no van reeixir i sens dubte el seu contingut tenia molt per desitjar. Ara, aquesta tercera versió

tot i seguint amb la mateixa línia, conté aportacions importants:

—Crea la zona de casc antic, anomenada Centre Vila on bàsicament es pretén mantenir les seves característiques urbanístiques.

—Defineix Unitats d'Actuació dins el Sòl Urbà per ordenar l'edificació i executar l'urbanització en mançanes no saturades.

—Redueix una part del sòl classificat d'urbanitzable a la anterior versió.

Malgrat aquests aspectes positius té importants deficiències que caldria subsanar:

—La primera, i més important és el desacord que hi ha entre les previsions de població que sumen 24.000 habitants pel any 2000 (12.000 de població fixa i 12.000 residents de temporada), i la població potencial que cap en el sòl qualificat. Només en els 14 plans parcials que preveu el Pla General ja hi cap més de 24.000 habitants.

—El Programa d'Actuació, que dins la figura de planejament escollida —Pla General— té un paper molt important per coordinar les actuacions i inversions tant públiques com privades, es tracta molt superficialment i sense cap justificació. La seva primera etapa de quatre anys hauria d'estar d'acord amb les intencions del nou ajuntament.

—Augmenta les alçades màximes, sense establir una proporció adequada entre alçada de l'edificació i amplada del carrer, per tal d'aconseguir unes condicions d'asolejament i higièniques acceptables.

—Caldria completar el llistat de edificis representatius, ja que en el pla es tracta d'una forma parcial, així com ampliar les unitats d'actuació de reforma interior fent-ho extensiu a totes les mançanes on els serveis d'urbanització no s'han executat. Les llicències d'edificació s'haurien de condicionar a l'execució d'aquests serveis.

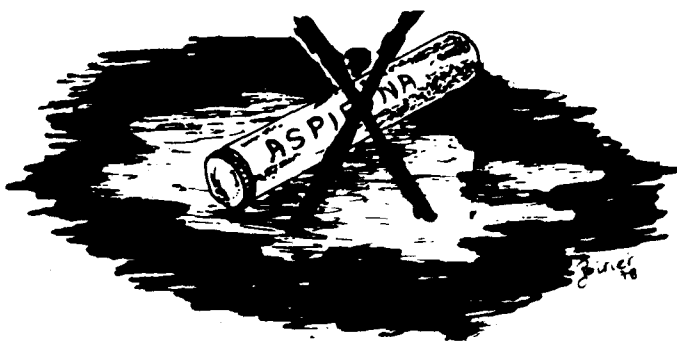
Veient molt clar que s'ha de treballar per a poder comptar a mig termini amb un únic pla d'ordenació per tota la comarca de la Cerdanya, la greu situació urbanística de Puigcerdà posa en evidència la necessitat urgent de substituir el vigent pla de l'any 1964 que ha demostrat repetidament la seva caducitat i invalidesa.

I cal un eficaç control per tal que la posada en pràctica d'aquest nou pla s'acompleixi i sense privilegis de cap tipus, amb les suficients garanties d'incompatibilitat per tal de que no es repeteixin les situacions de corrupció donades.

amics de la natura

REMEIS
PROVATS

RECETA
DEL
SAÚCO

Señores de RUFACA, me complace mandarles la receta del saúco, tal como me la explicó mi madre.

En el mes de julio nos hacía cosechar una partida de la flor que usaba para tisanas contra dolores de cabeza y cosas semejantes, así como para desinfectar la habitación de un enfermo. Los "perfumes" estos desinfectan por demás.

A finales del otro siglo, cuando con mi hermano teníamos diez u once años, en otoño, antes de las primeras heladas, nos hacía cosechar las "gasas" maduras, las metía en una cazuela grande, machacándolas y exprimiendo todo el jugo. Escurrido el mosto, lo ponía en un trapo de malla clara con una piedra encima para acabar de sacar todo el jugo. Una vez separado todo, lo pasaba por un colador y un trapo fino muy limpio.

Hecho esto, lo mezclaba con agua y bastante azúcar, hirviéndolo todo para evaporar un poco de líquido. De esto salía un jarabe delicioso y refrescante para apagar la sed, además de ser de gran utilidad en infecciones de vientre y otras.

La "brisa" se usa para emplastes en infecciones.

Saúco: Sauce. Perfumes: Vapores.

FRANCISCO PONS (Maranges)

recull

UNA SALSA PER QUASI TOT

3/4 tomàtec madur; 100 grs. d'ametlles torrades; 50 grs. d'avellanes torrades; 50 grs. d'ametlles crues; 2 aïores; 1 bitxo sec i picant; 1/4 litre d'oli; 75 cc. de vinagre; 1 pols de sal, sucre i prebre negre; 1 cabeça d'all i tres o quatre dents.

Primer escalivarem els tomàtecs, les aïores, el bitxo i la cabeça d'all, un cop fet tot això ho netejarem tot i ho posarem

dins un bol resistent a la batidora.

Segon, pelarem les ametlles i avellanes torrades i escaldarem les crues, i també les pelarem, i afegirem amb el bol abans esmentat.

Tercer, afegir d'un sol cop, l'oli, el vinagre, la sal, el sucre, el pebre i els tres o quatre dents d'all pelats i crus.

Quart, ho pasarem per la batidora fins

que ens quedi fi. Aquesta salsa si la menjem amb seves tendres a la brasa direm que menjem "calçotada". Si tallem ensiam menut i ho amanim amb l'esmentada salsa, menjem "cható".

Us recomanem que la feu servir també pel peix a la brasa o emblané.

Bon profit.

NURIA

salvem el català

Adverbis en "MET"

Afegint el sufix *-ment* a un adjectiu qualificatiu, en la seva forma femenina, tenim un adverbi de manera. Ex.: *honrada* (adjectiu) → *honradament* (adverbi). A més dels formats per aquest procediment, n'hi ha d'altres (quasi, a la babala, de cap a cap...), però pel que avui tratarem no ens interessen.

Quan hi ha seguits dos o més adverbis en *-ment*, el català té dos opcions: la primera és suprimir aquesta terminació en el darrer adverbi; la segona, conservar-la en tots (com fan altres llengües romàniques). Si optem per la primera, ens acostem als nostres autors medievals: "...viure delicadament e reposada" (Bernat Metge), "...per viure alegrement, e sana e profitosa" (Francesc Eiximenis), la qual cosa no vol dir que sigui un arcaisme, sinó que sempre serà més vàlid que fer el calc castellà, conservant el *-ment* en l'últim adverbi:

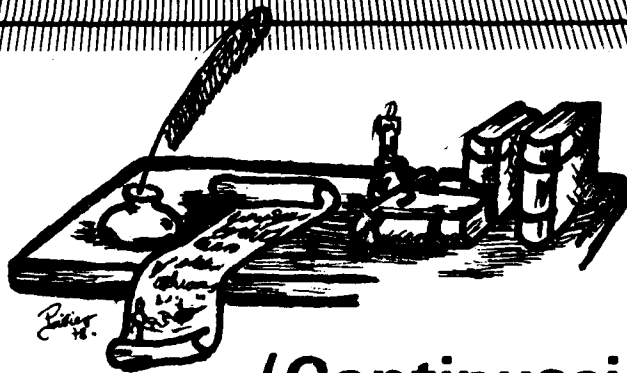
"humil i obedientment", ja que aquesta construcció és totalment estranya al català antic. I aquí cito les paraules del mestre Fabra: "Res més convenient i necessari que l'estudi de la llengua antiga"; la llengua és un fet viu i, com a tal, ha d'evolucionar, però, comptel, evolucionar no vol dir fer-hi la incorporació d'un lèxic i unes estructures sintàctiques sense un previ estudi a partir del seu origen.

Per altra banda, si, tal com hem dit abans, conservem la terminació *-ment* en tots els adverbis, no farem res d'estrany al català: "...anaven pobrement i humilment..." (Ramon Llull). Pompeu Fabra considera un artifici estilístic la primera construcció, rebutjant totalment la fórmula castellana, i jo crec que, una vegada més, té raó.

LAURA FABRA

REPARACIONS A LA MURALLA

(Continuació)

Durant el segle XVII, es registren uns fets molt notables en relació amb les muralles de Puigcerdà. L'any 1634 s'hi feu una bona reparació; el 1641, havent-se adonat que existien claus falses dels portals de la vila, es feren mudar els panys i claus noves. Els anys 1645-46 calgué reparar uns danys ocasionats a la coberta de la muralla, i el 1650 s'adobà el portal de la Morera. El 1653 el Consell de la vila exigia a l'enginyer enviat pel Virrei, que donés una relació de totes les obres "faedores" a les muralles i en altres fortificacions de la vila; per exemple, del fortí que s'adobà l'any 1643.

Ara bé, a partir de l'any 1655 la vila rebé molt males noves referents a les muralles: El rei francès —que havia ocupada la Cerdanya— donà l'ordre d'enderrocar i demolir les muralles de Puigcerdà, que ja estaven força arruïnades. El Consell suplicà que no fossin aterrades "per ser, com som, tan bons vasalls". Tanmateix, el juny de 1657, l'ordre del rei fou irrevocable, contudent: mana destruir les muralles de Puigcerdà. Així doncs, "avui, dimecres, als 18 de juliol de 1657, han començat espatllar les muralles de la present vila". Això va provocar les protestes i certes alteracions dels veïns. L'any següent —1658— també fou destruït el fortí. Per tant, com que no hi hauria obres a fer, el Consell va suprimir el càrrec d'obrer i el salari corresponent.

L'any 1663 retornà la tranquil·litat: Felip V, "vista la fidelitat que sempre han tinguda els puigcerdanencs", ordenà que es reedifiquessin les muralles de la vila —espatllades pels francesos l'any 1657—. La reedificació començà el 3 de maig de 1663, sota la direcció d'en Pau de Prada, mestre de camp general, enviat, a l'efecte, pel Virrei. Alhora, es feren 22 peces d'artilleria, que més tard —el 1678, quan el duc de Noalles rendí Puigcerdà— s'endugueren els francesos, amb tot el pretret de guerra existent a la vila —que era molt—.

Les esmentades obres de reconstrucció de les muralles d'aquesta vila duraren alguns anys, i el Virrei, Marquès de Castell-

Rodrigo, qui havia vingut personalment a Puigcerdà per ordenar les fortificacions, pretenia que el Comú de la vila en pagués unes 325 lliures per contribuir al cost de les mateixes; tanmatix la vila al·legà la impossibilitat d'aquell pagament, degut a les quantioses despeses fetes en reparar moltes cases destruïdes per la guerra, i —ultra altres necessitats emergents— havia hagut de fer molts cossos de guàrdia, als què proveïa de llenya i candelès per llum. Efectivament, durant el mateix any 1663 —a exigències dels militars de la guarnició de Puigcerdà— es feu un cos de guàrdia al portal de Llívia, on s'hi pogué acabar una companyia sencera; un altre al portal d'Aja i un tercer a la torre del portal de la Barrada, que acabí una dotzena de soldats. També se'n feren en altres indrets per als paisans de la vila; el 1667 es feren tres garites de fusta, als llocs on se solia fer guàrdia, per resguardar-se de les "maltempsades"; el 1670 calgué tornar cobrir el cos de guàrdia del portal d'Aja i el de la Morera, altrament, els soldats quan plovia, es ficaven a les cases; altra, al baluard del cantó del convent de sant Agustí; el 1676 cal refer el cos de guàrdia de la "mitja lluna" del portal de la Morera, que es cobrí amb llosa; també es feia guàrdia a la "tenalla" de la Creu d'en Roca. Així i tot, el 1678, el Governador militar de la Plaça pretenia que es fessin 40 cossos de guàrdia a l'entorn de la muralla, al què la vila no hi va accedir.

D'altra banda, els paisans —una trentena cada dia— col·laboraren amb els soldats, en els treballs de fortificació de la vila. Però, com que l'any 1680 feia temps que s'havien parilitzat aquelles obres, i veient que es retardaven molt, el Consell de la vila va escriure al rei i a altres estaments oficials, urgint la reedificació de les muralles "si ens volien conservar en sa obediència". Les obres es recomençaren l'any següent, amb la col·laboració de la gent de la vila, als quals el rei havia promès afanquir de l'impost sobre coronatges.

En el segle XVIII —desembre de l'any

1731— calgué reparar les muralles en alguns indrets on el vent les havia enderrocades, i es feren tapar alguns forats per tal d'evitar la deserció dels soldats, llocs per on també alguns defraudaven els impostos d'entrada a la vila; acord que calgué reiterar l'any 1786.

L'agost de 1753 es referen els teulats dels cossos de guàrdia de la porta d'Espanya, i el 1739 s'hagueren d'adobar alguns indrets de la muralla, especialment un tros prop de la casa dels clergues, que el vent havia fet caure; de forma semblan, el juny de 1742, el vent havia fet caure un tros de tàpia que circumdava la vila prop de la porta de França, i el 1774 també va caure un tros de muralla entre la porta de França, i l'església del convent de sant Agustí. El 1752 s'adobà la caseta de la porta de França i es posà una reixa de ferro a un gros forat que hi havia dessota de dita porta; també es feren obres a la caseta del portal de Dalt, i el 1765 l'aigua del rec d'un hort feu caure un tros de paret de la muralla. Naturalment, calia reparar tots aquells estropellaments.

L'abril de 1815 alguns atrevits demolien els fonaments de l'antiga muralla i en els llocs on estaven els portals; es reprimí tal abús; el 1827 calgué refer les torres del portal de Llívia i les cadenes de les barres; costà 108 lliures. el 1855 es feu desfer el cos de guàrdia d'en Descatllar, a la plaça major, perquè feia nosa per la reconstrucció d'una casa; també es reconstruí la muruïnós, al cantó de Bonavista. El pressupost d'aquesta reconstrucció de les muralles costà 5.777 rals, pagats per subscripció veïnal.

En fi, el 1864-65 es desferen definitivament, per inservibles, molt malmeses per les guerres carlines. Es va vendre al públic, a carretades, la pedra del desenroc de la muralla.

xerrant amb...

COU

LA SELECTIVIDAT

La tarda del dijous 22 de març els carrers de Puigcerdà van perdre la seva habitual animació, per afegir-s'hi un fet pràcticament inèdit a la nostra Vila: els alumnes de l'Institut havien sortit al carrer amb pancartes i amb crits de protesta contra la Selectivitat: Molts dels puigcerdanesos quedàrem sorpresos i perplexos: què és la selectivitat? perquè es protesta?, i fins i tot, qui ha al darrera d'aquests xicotets? De tot això en vàrem parlar amb els representants de COU. D'aquella xerrada reproduïm els punts més interessants..

RUFACA.—Com va sorgir la idea de fer la manifestació?

COU.—Teniem notícia de l'existència d'uns moviments de COU contra la Selectivitat. Mouren's sols no ho volíem fer i estàvem a l'espera del que es feia a nivell provincial. La Coordinadora de Girona ens va trucar per posar-nos d'acord. La vaga estava preparada per dijous. I a molts llocs es volia portar conjuntament amb els estudiants de BUP. El dia abans, i a nivell de COU, van fer una assemblea per veure quina posició adoptàvem. Si fer vaga o si fer un comunicat de protesta. Per votació majoritària es cregué millor fer la vaga els dos dies —dijous i divendres— i al mateix temps fer un comunicat, a RUFACA, a Punt Diari, perquè creiem que ens ho publicarien, docs La Vanguardia, per exemple, no ho hauria fet. Això en relació a la premsa. Pensàvem que seria molt interessant, també, fer un comunicat al Ministeri d'Educació (MEC), doncs la protesta va adreçada directament al propi ministeri. No ho hem fet encara perquè cal primer que tothom el pogui conèixer i que tothom hi estigui d'acord.

R.—La vaga, en si, quins aspectes va contemplar?

COU.—El dijous, els de COU, ja no vam entrar en classe des del matí. El dia abans, però, ja havíem parlat amb els delegats dels altres cursos per explicar la nostra decisió i les nostres intencions. Però l'explicació que els delegats donaren als respectius cursos no quedà del tot clara i el mateix dijous, una comissió de COU passà classe per classe per exposar més cla-

rament la situació. A migdia tothom sortí al carrer: els de BUP havien decidit apoiar la vaga de COU. A les 3 de la tarda s'havia convocat una assemblea, en la qual hi participaven tots els alumnes de l'Institut, per decidir i explicar els punts concrets que s'enviarien al ministeri. Un cop acabada l'assemblea es sortí al carrer en manifestació, tant els de cou com els de BUP. La manifestació hauria de servir perquè la gent del poble en dongués compte del que passava i pogués preguntar el perquè, cosa que no sortí massa bé, doncs hi hagueren poques persones que fessin preguntes. El dia següent, al matí, es va fer una sentada al passeig. En aquesta ocasió se'ns demanà una mica més el què passava. A la tarda es continuà la vaga —ningú va anar a classe— però ja no hi hagué cap més tipus de manifestació al carrer.

R.—Els professors hi van intervenir?

COU.—Cal dir, d'entrada, que per fer una assemblea és necessària l'autorització del centre. Ademés, cal també, la presència en l'assemblea de dos professors. No hi vàrem tenir, doncs, cap inconvenient en que hi fossin, fins i tot van servir per aclarir certs punts a la gent, com el de aquells que no hi tenien res que veure, sinó que era una qüestió dels alumnes de COU.

Fins aquí, molt ràpidament, el com es va portar a terme la vaga. Les raons de fons, els motius de la protesta ho aclariren d'aquesta manera.

COU.—El motiu fonamental és suprimir la selectivitat que hi ha actualment. Suprimir aquest examen, i per diverses raons: primer, que si diuen que és una selectivitat, que sigui un colador. Estem d'acord en que s'elimini gent, que no arribi a estudiar, com fins ara, tothom, és a dir, omplir la Universitat i la meitat de la gent no acaba la carrera, o els que s'hi queden no poden estudiar com Déu mana, tal com és el cas de Medicina que no veient mai un malalt, no van mai a l'hospital, els laboratoris estan en males condicions... per tant, nosaltres creiem que una selectivitat hi ha d'ésser, però no una selectivitat a nivell de quatre hores, repartides en hora i mitja per

cada tema, on es carregaran gent, dieuen, quan en realitat no ho han fet mai, no coneixem cap alumne normal que l'hagi suspès, ja que aquesta selectivitat és una nota mitja de 4 en tots els temes: llengua i filosofia (comú a ciències i lletres), una conferència en la qual agafem apunts, una prova obtativa entre matemàtiques i física o història i literatura. I finalment, les dues oblatives: dibuix o geologia, biologia i dibuix, o química... Es fa la nota mitja i si arribes a 4 has passat la selectivitat! En cas contrari, per acabar d'arreglar que la gent passi, es fa la mitja entre la nota que has tret i les de tot el BUP i COU. Es prou evident que això no és una selectivitat, sinó un exàmen que et diuen que has de fer. Nosaltres, la selectivitat que demanem i que creiem és la més justa, és una selectivitat a nivell de curs, entesa com un augment del nivell mig de cada curs, que la gent treballi, que se li exigeixi més —per fer pujar aquest nivell—. Així, en lloc d'arribar a COU 35.000 alumnes en tot Catalunya, només haguéssin arribat 10.000 però amb un nivell suficient com per poguer passar a la universitat. Una altre qüestió, per la que també protestàvem, era que han ficat el nocturn a set anys. En principi volien treure'l, però després d'una sèrie de moviments no ho han fet, cosa lògica, sinó seria deixar la universitat per l'élite; els pobres, que han de treballar durant el dia, no tindrien oportunitat d'estudiar. Finalment, l'han deixat en set anys, cosa injusta perquè els exàmens han d'ésser iguals i si estan preparats no els hi caldria més anys. Encara que més particularment, la protesta anava també, sobre el que dieuen "numerus clausus", que han implantat a medicina. Tenent en compte ja no sols la selectivitat que deiem abans, sinó que es bastant en la preferència dels que ja portaven, per exemple, dos anys examinant-se o als més grans de 25 anys.

Ademés, aquesta selectivitat té altres coses criticable, com per exemple que volguis fer arquitectura i que et suspenguin la prova de llengua o literatura. Ens agradaria que quedés molt clar, que aquesta protesta no és perquè els alumnes de COU es-

tiguem davant la selectivitat, ja que tal com està muntada tothom està disposada a superar-la, i més si aprovem el COU. Tampoc volem perjudicar la gent que ve al darrera, sinó oposar-nos al fet de la prova. Tot això el que fa és que la gent prepari més l'exàmen de selectivitat que el propi fet d'entrar a la universitat, inclús existeixen escoles que preparen exclusivament aquest exàmen, sense tenir en compte res més.

R.—Quina alternativa es podria oferir a aquells alumnes que no aconseguixin aquest nivell del que parlem?

COU.—Evidentment, és la Formació Professional. Ara bé, la formació professional està una mica marginada. En general, hi ha la mentalitat del que qui fa professional és el ruc; els llestos el batxillerat. Per altra banda, en lloc de començar a triar assignatures obtives a tercer de BUP o COU, s'hauria d'encaminar la gent de molt abans. Que de bon principi, el qui esté interessat en un tipus determinat d'estudis, podria arribar més fàcilment al nivell del que parlàvem.

R.—Val la pena insistir una mica més en aquest tema de la professional, encara que s'aparti una mica de la qüestió de la selectivitat. Concretament a Cerdanya, quines creieu que haurien d'ésser les branques més idònees d'una Formació Professional com cal?

COU.—Totalment necessària una d'enginyeria agrònoma o dedicada a l'agricultura sobretot, doncs és una cosa que s'està oblidant molt?

R.—Tornant a la manifestació i a la vaga, l'Associació de Pares quina posició a prés davant tot això?

COU.—El Sr. Alazaman va tenir un contacte amb una comissió de COU i la seva posició —no sabem si pel seu compte o a títol de tota l'associació— era d'estar molt d'acord amb les reivindicacions portades a terme, però que tinguéssim en compte una cosa, que no per aconseguir una cosa molt petita per nosaltres —la supressió de la selectivitat— que perdéssim una cosa molt gran —l'Institut—. Donava l'impressió que tenia por que per la vaga es pogués tancar l'Institut de Puigcerdà, la qual cosa no era probable i per això con-

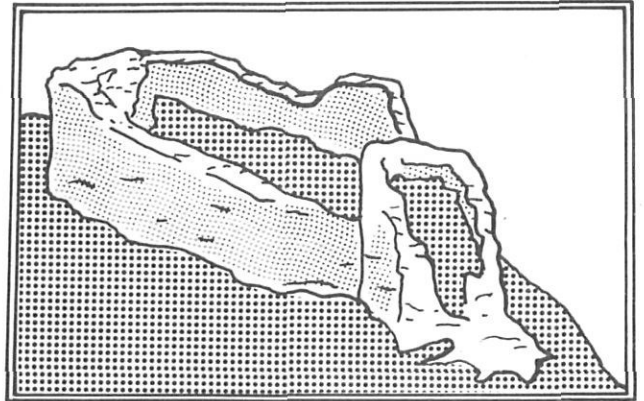
tinuàrem endavant. Per altra banda, el president dels Pares de Família que temia que el fet de que nosaltres anéssim classe per classe a explicar la qüestió de la vaga, haguéssim influenciat als demés, doncs creia que els de primer de BUP i tal no eran prou responsables per la vaga i tenia por, doncs, que aquests "crios" —seogns les seves paraules— farien vaga per qualsevol cosa. Evidentment, nosaltres no vàrem incitar ningú, sinó senzillament explicar les posicions de COU i el perquè faiem la vaga.

Raons d'espai no ens permeten transcriure tot el que aquell dia es va dir. De tot allò en podrien sortir varies xerrades com aquesta: era prou interessant. Una última pregunta per acabar:

R.—Quina valoració feu de la vaga i de la manifestació?

COU.—S'ha donat a conèixer a la gent el problema, malgrat la poca força en la seva resolució. Es positiu aquest moviment en el sentit d'haver sentat una precedent: que cal lluitar pel que es creu interessant. Que val la pena intentar-ho!

A 80 Kms. de Puigcerdà LA ULTIMA FORTALEZA DE LOS CATAROS

El castillo de Montsegur

Bastante al oeste de Rennes le Château, descubrimos un pueblecito llamado Montsegur, a pie de un enorme peñón. Encima están las ruinas del castillo que vio la muerte de los últimos defensores de una religión que tuvo mucho éxito por el sur de Francia.

Desde el comienzo de este siglo se intenta renovar el catarismo en Occitania y religiones parecidas por el resto del mundo. Pero la renovación se hace sobre los hombros de una buena dosis de mitos, leyendas, nuevo esoterismo y nuevos conceptos ideológicos similares a la ideología de los nazis. Uno de los mitos: la presencia del Grial, una leyenda: la del lago del Diablo, unas ideas: las de Otto Rahn.

No obstante, todas las organizaciones que intentan esta renovación del catarismo no tienen igual fanatismo y buscan descubrir únicamente el espíritu de esta religión y aplicarla en todos sus contextos sociales y en un cierto arte de vivir.

Hacia los años 1000 empezó pues por Occitania una religión dualista parecida a la de Manès y de Zoroastro; así se formaron durante los tiempos varios grupos o sectas: maniqueas, paulicianos, bogomilas, albigenes y cátaros. Toda la población tenía participación pero sólo unos cuantos cono-

cían ciertos secretos esotéricos y simbólicos, eran los Perfectos que recibían una educación y una disciplina muy estricta, eran vegetarianos y tenían un gran impacto sobre el pueblo, pero también mucha influencia en los círculos monárquicos y papales. La astrología y el estudio de las fuerzas del Bien y del Mal eran sus principales investigaciones.

Así en el año 1150, Occitania poseía una estructura religioso-social casi perfecta y un carácter propio que la diferenciaba de la apática y aburrida corte parisina. El castillo de Montsegur era el centro de tal filosofía.

215 CATAROS EN LA HOGUERA

Muy fácilmente accesible desde la Cerdaña, las ruinas del Pog de Montsegur imponen por su altura pero no dejan entrever todo lo trágico y lo esotérico que existió allí. En 1243 ya sonaba el fin del catarismo con su último baluarte: Montsegur y el 16 de marzo de 1244, 215 Perfectos y familiares morían en la hoguera del Prasdels Cremats. Sin embargo, ni Simón de Montfort ni Hughes de Arcis pudieron descubrir los secretos que forzosamente debían estar en Montsegur. De hecho era muy difícil para un inquisidor descubrir

la sensibilidad telúrica y astrológica que allí estaban; para ellos el caso era destruir pero sólo destruyeron lo material, los secretos no se destruyen, se transmiten entre quienes los pueden entender.

Así sólo quedan ruinas en el Pog, pero casi son suficientes para que conozcamos el grado iniciático de los Cátaros. El castillo era un auténtico templo solar con orientaciones y medidas que nos recuerdan muchos lugares proto-históricos estudiados por la arqueología paralela. Los 4 puntos cardinales están perfectamente señalados y relacionados con un punto de gravedad telúrica donde se celebraban los ritos y ceremonias. Los equinoccios y solsticios están también indicados así como el grado de penetración de los rayos solares en ciertos lugares. Cada ángulo, cada pared, cada puerta, tienen su importancia.

Pero el castillo de Montsegur no es más que una etapa en la búsqueda del Grial y debemos señalar otras zonas de la iniciación cátera: el lago del Diablo, el monte de St. Barthélémy y del Thabor, el castillo de Queribus y las cuevas de Lombrives y de Fontanet.

IAN PEREN

(continuará: La Atlántida)

NOTA: En el número 13 de RUFACA, les anunciábamos la muerte de dos eminencias en temas de ciencias ocultas y arqueología: JACQUES BERGIER y ROBERT CHARROUX. De nuevo debemos deplorar la reciente muerte de otras dos personalidades en dichos temas: LUCIEN BARNIER y JEAN SENDY

LEXICO DE OBRAS Y AUTORES

TITULOS	AUTORES	EDICIONES
* <i>Architecture Sacrée</i>	P. Carnac	DANGLES
* <i>La Arquitectura románica en la ciudad de Soria</i>	S. Bocigas Martin	A.C.S.
* <i>The Bermuda Triangle Mystery Solved</i>	L. Kusche	
* <i>Le Bogomilisme en Bulgarie</i>	D. Anguelov	PRIVAT
* <i>Les Boulgres</i>	Payot	PAYOT

AUTORES
E. ALBERT I CORP
P. ALFONSI
J.M. BARANDIARAN
D.R. BARRERA
G. BARSALI

Por un lamentable error de composición, nuestros lectores habrán encontrado el texto "Antigüedades", de doña C. Ll. de P., en una RUFACA precedente, en condiciones totalmente incomprensibles. Por ello, pedimos disculpas al autor y a nuestros lectores y publicamos de nuevo este artículo.

ANTIGÜEDADES

A pesar de que la corriente moderna arrastra a la juventud a modernizarlo todo, en medio de este ambiente renovador, hay también quienes se interesan para remozar los valores que, hace tiempo, quedaron arrinconados: pinturas, tallas, muebles, música que adquieren de nuevo su auténtico valor, gracias a manos inteligentes que los hacen rejuvenecer.

Cerdaña tiene también en el desván del olvido tesoros históricos cubiertos por el polvo del tiempo. Son los hombres ilustres, artífices de la historia ceretana.

Un culto sacerdote, Men Agustín Puyol, fue el autor del libro "Hijos Ilustres de Cerdaña". Sería muy interesante verlo de nuevo publicado.

El recuerdo de nuestro ilustre pintor Pedro Borrell Delcaso, nos invita a ofrecer a los lectores de RUFACA, algunas facetas de la vida de ese artista ceretano, alguna de cuyas obras todavía podemos admirar.

Pedro Borrell Delcaso nació en Puigcerdà en el año 1835, y falleció en Barcelona en 1916. Hijo de una familia artesana, ya desde su infancia alternaba sus jue-

gos y estudios con su afición a las Bellas Artes, y con los toscos materiales del taller de su padre empezó a realizar sus primeras pinturas que fueron elogiadas por expertos.

La Providencia guió sus pasos hacia aquella Barcelona ochocentista y pudo realizar sus sueños, ingresando en la Escuela de Bellas Artes.

Allí trabajó con entusiasmo, bajo la dirección de los Maestros Lorenzala y Milá y Fontanals. Costeó sus estudios trabajando como artesano ebanista hasta que sus obras adquirieron relieve.

Luego se dedicó a la pintura de género y al retrato y más que nada a la pintura religiosa cuyas creaciones le dieron fama; muchas de las cuales se hallan en el extranjero.

Puigcerdà poseía también obras suyas de valor: el San Jaime de la Capilla de Rigolisa que desapareció, como otras suyas destruidas en 1936. No obstante en nuestro Ayuntamiento podemos admirar en lugar preferente una de sus últimas obras: Procesión Virgen de la Sacristía.

Otra de sus actividades fue la pedagogía artística. Fundó su Academia de Be-

llas Artes y como excelente profesor pronto se hizo famosa la Academia Borrell. En ella iniciaron sus estudios los artistas: Galofré, Ribera, José María Sert y otras figuras destacadas del Arte.

En su taller de la calle Mayor de Puigcerdà trabajaba muchas horas todos los veranos. Muchas obras notables salieron sin duda de ese taller.

En ese palomar del arte como él lo llamaba, acudían todos los veranos prestigiosas figuras de la música, de la poesía y del arte. Jacinto Verdaguer, Enrique Granados, Sánchez Gavañach, doctor Martí fueron amigos muy dilectos suyos.

Perdo Borrell Delcaso murió a los 75 años dejando su meritisima obra como una estela ejemplar, de una vida sembrada de virtudes, de trabajo constante, y de hombría de bien.

Y fueron sus hijos los continuadores de la Obra del Gran Maestro: Ramón y Julio Borrell y Plá y Pedro Borrell Bertrán, Maestros en la Pintura, fueron las ramas vivas y exhuberantes de ese tronco que es orgullo de Puigcerdà.

C. LL. de P.

L'aplec a nostra senyora de BELLOC EL CANT DE LA RAÇA

Fa quarante anys, a les set del matí, la cosa ja prenia el camí de festa major. Les velles padrines del poble havien sortit dels seus armaris les boniques caputxes, ja se les devien haver planxades i replanxades la vetlla, aquell dia encara se'n hauria pogut comptar almenys més de deu a l'entorn de l'església. Els homes també s'havien endiu-menjat, les bruses, blaves i negres havien sortit de les calaixeres, amb les camises blanques i les corbates en llas de vellut, les casquetes noves igualment, elles havien reemplaçat malhauradament desde 14, la bonica i enlairada barretina. Al cim del campanar, la senyera catalana ja defiaiva el vent.

Però perquè tot aquest rebombori en aquest poble de Dorres, el 24 de juny, dia de Sant Joan? Es que era l'aplec tradicional de Belloc, però, aquest any, prenia més amplada que mai. El llosat de la capella

acabava d'ésser refet de nou, i diguem era la inauguració d'aquest teulat, i tot el poble hi havia contribuït, qui d'una manera, qui d'una altra. Tots els parells de bous i de vaques havien pujat, uns l'enfustament, altres la llosa, al peu del monestir, fins a fer "riata", per poder pujar les comuneres i les ventreres. Ombres xineses, a la punta del dia, prenien el camí de Belloc, d'altres, del cim del Coll de Juvell, passant per la closa dels frares, amb carretoïna, portaven la sorra necessària. Un veritable treball de titans, havien fet el mateix camí i donat els iguals esforços per construir el dit monestir. Veient el seu coratjós treball coronat d'èxit, un tal dia per ells, era un dia assenyalat.

Però, cal pensar, que aquest any, el Senyor Bisbe hi estava convidat i tothom es demanava, a veu baixa, si ja havia arribat. L'hora que s'havia fixat per la sortida de la

processó s'apropava, i encara ningú no l'havia vist. Però, de boca a orella, ja alguns murmulejaven: "Si que es aquí, el senyor Bisbe! diuen que potser ha dormit a la rectoria, ahir a la nit cap el tard, hi van veure entrar algú en mitjons vermells... devia ser ell!... Prou, prou, el senyor Bisbe va aparèixer al portal de la rectoria, just al moment que apareixia a la plaça, una carreta de pals tirada per un parell de bous blancs i guarnida amb llençols blancs i branques de avellaners i verns per donar ombra a la cadireta que havien posat al mig de la carreta, per pujar el senyor Bisbe a Belloc.

Les campanes es posen a voltar, elles anuncien al poble i a la Cerdanya que la Mare de Déu portada per les pabordesses deixa l'església i puja cap a Belloc. Passen a davant els escolans amb la creu parroquial, segueix la Moreneta, els capellans i el
abril/RUFACA/13

senyor Bisbe, assegut al mig de la carreta com aquells reis de França que s'han tant fet parlar d'ells, i, els pelegrins que són numerosos, gent coneguda de les "dos Cerdanyes": de Puigcerdà, Llívia, la Guingueta, Ur, Angostrina, Vilanova, Enveig, Branguli, Osseja i ben entès de Dorres. Les campanes van voltant, és que encara la processó és en vista del poble. Però, en arribar alt dels pallers s'atura, i dirigint la Moreneta en vista de la plana Cerdana, una Salve Regina es cantada per tots. Les campanes han callat, ja no és més en vista de Dorres, i al mig d'aquests camps de blat, userdes i patates, la processó va pujant...

A l'arribada al monestir, havent posat la Mare de Déu de Belloc al costat de la seva masovera, i havent cobert la taula sagrada de la senyera catalana, el senyor Bisbe va prendre plaça, una mica masegat pels sotrats de la carreta, i acalorat per la bonica diada ensolejada que feia. Les fulles de les branques d'avellaners i verns ja totes torrades i seques semblaven tabaco i mar-

caven tardor.

L'ofici comença, acompanyat per les bones i fortes veus dels cerdans, i sobretot pels de Dorres que no es feien mica pregar per cantar. La nau no era pas prou gran per acullir tota aquella bona gent de Cerdanya, i molts foren els quins es van hacer d'accontentar de quedar a defora. Havent ben buidat sarrons, paneres i cabassos, sense comptar botes i botetes, i havent disfrutat d'aquell panorama ireemplaçable, l'hora de les vespres i del baixar arriba. Els escolans ens anuncien que les vespres van a començar i tothom s'ha apropat de la capella. Ara es l'hora tan esperada, els millors i bonics cants llatins l'hi seran cantats: La Salve Regina, l'Ave Maria Estela, però sobretot, aquells vells cants "Els Goigs", que de generació a generació ens han transmes, que pels catalans, son veritables cants nacionals, com la santa Espina o l'Emigrant.

en la Terra de Cerdanya"...
"En la alta muntanya

haveu volgut habitat
en la Terra de Cerdanya..."

Es la baixada. Les pabordesses reprenen la Moreneta. Es el moment del cant de la Despedida. Cal veure amb quin moviment l'assistència s'ha agrupat. Se sent a les primeres veus, que és una cosa catalana, una cosa seriosa, sagrada, que no interessa i que no pot interessar que les ànimes catalanes. La emoció es gran i visible, tothom canta a plens pulmons i alegria.

"Ai Moreneta mia
encara que em'n vagi
Vos vull sempre estimar..."

Es un cant de fe, d'esperança, de confiança, d'amor a la Mare. Es el cant de la Terra, és el cant de la Raça. A través d'aquests Goigs, es troba l'ànima eterna de Catalunya.

SALVADOR BUSCALL de DORRES

LES OEUVRES DE SYLCAIN STYM-POPPER

PRIMIERE PARTIE:

Les palais des rois de Majorque jusqu'en 1679

Dans le numéro 13 de RUFACA, Monsieur Robert Joffre nous avait parlé brillamment de son ami et compagnon Sylvain Stym-Popper qui fut chargé en 1947 de la restauration des monuments dans les départements de Pyrénées-Orientales et de l'Ariège.

A partir des résultats du Congrès Archéologique de France qui s'est tenu en 1954 dans le Roussillon, nous connaissons avec plus de précisions en quoi consistèrent les passionnats travaux entrepris par Stym-Popper et son grand intérêt pour l'histoire a fin de pouvoir avec plus de justesse et de soucience rendre aux monuments leur parfaite harmonisation.

Nous débuterons donc aujourd'hui par l'histoire du Palais des Rois de Majorque de Perpignan.

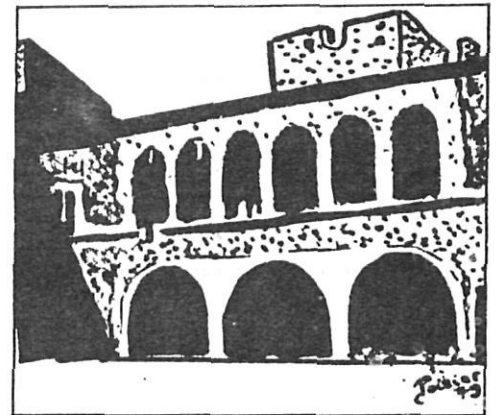
En 1272, Jacques, fils de Jacques Ier le Conquérant obtient par le partage des possessions de son père la Cerdagne, le Roussillon et fut couronné à Saragosse en 1276. Cependant une guerre éclata entre les deux fils de Jacques Ier et Jacques dû se réfugier au Palais des Rois de Majorque. Jusqu'en 1344 ce Palais appartiendra a cette famille du roi de Majorque et d'Aragon. A partir de cette date le Palais passa aux mains de Pierre IV le Cérémonieux qui en fit une forteresse jusqu'en 1412, date à la quelle le Palais passa à Ferdinand Ier de Castille mais en 1462 Louis XI s'empara de 14/RUFACA/abril.

Perpignan et de nouveau en 1475 après une rébellion de Perpignanais. Cependant Perpignan resta peu de temps sous la tutelle française puisqu'en 1493 elle repassa de nouveau aux espagnols. Et ainsi de suite jusqu'en 1674, le Roussillon passa de la France à l'Espagne et de l'Espagne à la France.

Pendant ce temps le Palais des Rois de Majorque devait supporter tous les mouvements et problèmes dont souffrait le Roussillon.

Les travaux du Palais commencèrent en 1276 au Puig del Rey. A l'origine, le Palais ne possédait pas les tours d'angles actuelles et seul existait le fossé occidental. Au fond de la cour il y avait une chapelle basse qui permit de construire plus tard la chapelle Saint-Croix et de chaque côté il y avait une cour pour le roi et une autre pour la reine, bien que leur forme d'origine ne correspondait certainement pas aux cours actuelles. Les rois d'Aragon agrandirent le Palais grâce à l'architecte Guillaume Amarell (1344-1384) et après Arnaud Marqués. En 1536, on construisait la galerie haute appelé le Paradis, la loggia (cambra blanca), fut terminée en 1368, en 1420 on posa les vitraux nord de la chapelle haute. En 1365 en fit la fortification du Palais et en 1408 l'antipape Benoît XIII s'y installa.

En 1493, les rois catholiques espagnols s'installèrent à leur tour dans le palais

mais en 1498 le Palais est transformé en arsenal au même moment qu'on construisit en forteresse le château de Salses. En 1538 Charles Quint fit refaire la courtine à deux redans du sud. Plus tard Philippe II renforce la défense en faisant construire grâce à Jean-Baptiste Palia une seconde enceinte. Ces derniers travaux durèrent jusqu'en 1585. On supprima l'entrée de l'ouest et on en fit une autre à l'est en forme d'arc de triomphe. En 1612 on remplit les fossés d'eau ce qui provoqua une inondation en 1625. En 1679, Vauban perfectionna la façade qui donne sur le Canigou.

J.P. POIRIER

Bibliographie: Congrès Archéologique de France: Le Roussillon (1954). Société Française d'Archéologie.

POBLES QUE MOREN

Els responsables d'aquest article som:
Jaume Tuset, Joan Botella,
Esteve Losta, Montse Costa
Salvador Blancarel

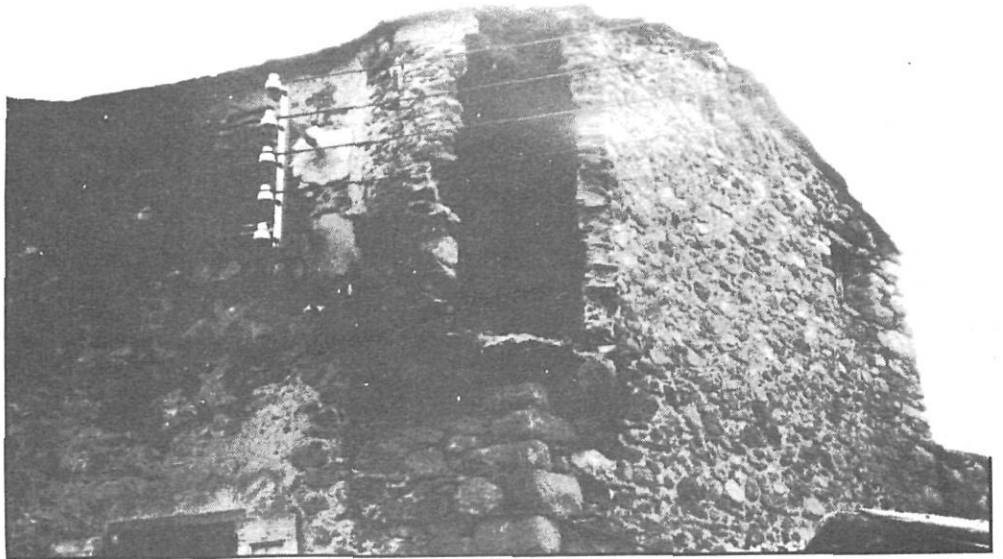
Es dolorós veure caure parets, monuments i tota mena de vestigis històrics que la indiferència i els mals tractes acaben per destruir.

Llívia com tants altres llocs pateix d'aquest mal; si bé part del poble està declarat Conjunt històric-artístic de mica en mica van desapareixent tots els rastres de la seva història. De vegades perquè hi ha gent, la qual, portada per interessos econòmics no té cap inconvenient en construir afrosos blocs de pisos "Estilo Alpino", tots iguals, sobre un mosaic romà únic i el qual pertanyia a una vila romana que avui ja ningú podrà treure a la llum perquè serveix de fonaments als esmentats "Xaletes Alpins" que trenquen tota la fisonomia del paisatge i això en el poble declarat "Paisaje sobresaliente" per ICONA, la qual després no té inconvenient en emplenar de pins tota una vessant del turó del Castell, amb la consegüent destrucció d'antics poblats.

Altres vegades a la indiferència s'hi afegeixen els mals tractes que precipiten la seva destroça, tal és el cas de la torre de les fotografies, datava aproximadament del segle XV i pertanyia a una casa fortificada dels templers o hospitalers; fa pocs anys va servir de suport per els fils de l'electricitat què amb els anys han arribat a destruir-la.

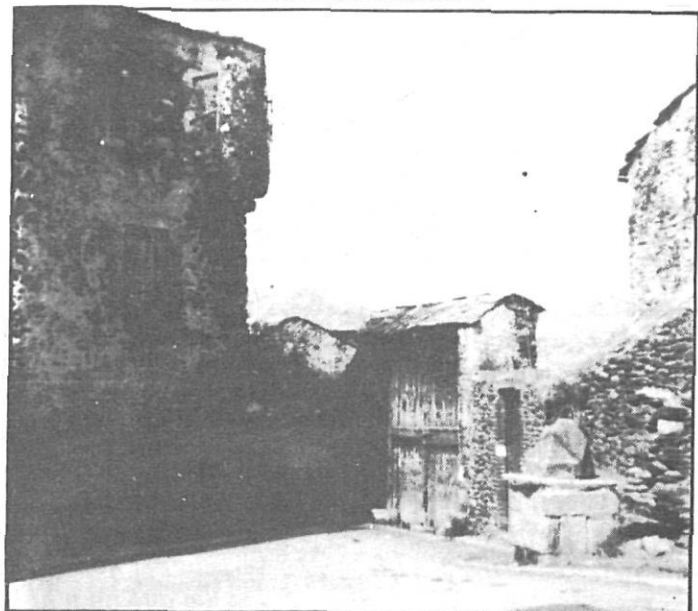
Perquè doncs declarar monuments històrics si ells mateixos no en tenen cura? Si bé és feina de tots posar remei a aquests fets, demanariem a la gent que té o tindrà en les seves mans el destí de Cerdanya actui en conseqüència. No podem permetre la seva mort avui en el segle dels agran avenços tècnics, cal que el progrés serveixi per conservar-los i no per destruir-los, o és que la indiferència ens ha tornat a tots tan materialistes que no ens donem compte que els fets passats són la cadena que va fent cada generació, mitjançant la qual coneixem la seva història i es fa més entenedor el present.

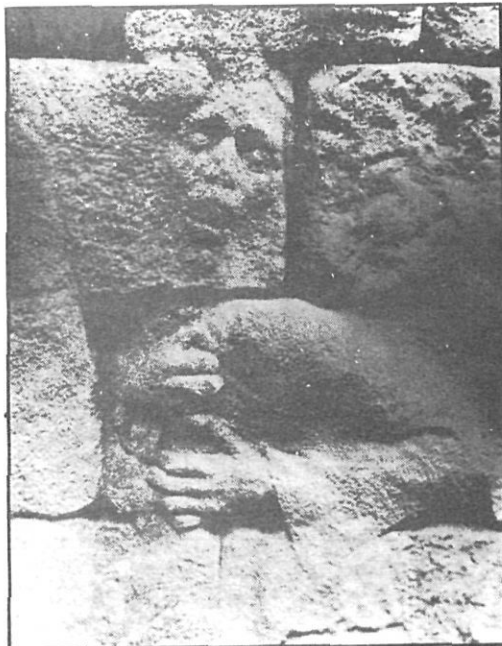
El poema que segueix és l'homenatge que un de nosaltres ha fet a la torre ja esmentada anteriorment.

Vella torre de defensa
que els segles han respectat.
Contra teu res pogueren
ni els vents ni la tempestat.
En el teu dintre vetllava
porser el templer armat?
O el hospitaler humil
que mirava pels mals i la humanitat?
Potser que cavallers o nobles
que defensaven pel seu compte,
aquesta vila i els seus llocs
d'invasions i banditatge
en el teu interior es faren forts?
I ara caus i ningú et mira
ni pensa en el teu passat;
i diuen: ja era vella,
no té cap utilitat.
Pobre torre de defensa
que de traster t'han tornat,
el què era el lloc més noble
de la casa el més preciat.
Que a terra t'ha fet caure
el que ara en diem prosperitat.

ELS FELIBRES DEL CARLIT

Les pedres ploren

*Les pedres ploren
Perquè en altres països
De set gemega la terra.
Anys sense recapte
I els pobres s'han de menjar
La sement i vendre el trocet de terra
No tenen res més i la última
Engruna la donen als fills
Abans de morir.*

*Les pedres ploren com mai han plorat!
De veure els infants, el cos amagrit
Desesperats, buscant la gota de vida
Per a sobreviure.*

*I una pedra tota sola, plora en un racó
Un infant petitó l'ha presa per coixí
I com un petit crist
Té els peus en sang
Tant ha fet camí per cercar
Una engruna de pà que mai trobarà
Té el pit encongí, vol dormir...
I la pedra plora, l'infant ve de morir...
La pedra plora i s'interroga:
—Es això el sort dels pobres?
Es que els homes ploren?*

Mme GIRAL MARGARIDA VALL
à Dorres
16/RUFACA/abril

GAVIN, UNA NIT DE GENER

Tocaven les vuit al campanar; els carrers no eren molls. El gener és una època de secada al meu país. El vent no va voler trobar-se amb mi i pel carrer no hi corria gaire gent. Començava la simfonia de les vuit, el xerricar de les portes i el grinyolar de les claus que es resistien a entrar.

Dirigia les meves passes cap allí. Vaig ser dels primers. Erem citats a les vuit. Poca gent, i en un cantó, prop de la porta, buscant algun punt perdut al "catastral" hi era ell.

Quaranta-nou anys. Patilles grosses i llargues. Podria passar per funcionari, amb una feina de rutina, i a conformar-s'hi. O protestar. Però no. A la fitxa que tinc diu que ja fa vint-i-cinc anys que hi treballa. La cosa és greu i fins la Generalitat ha prè mesures.

Diuen que tot va comensar... en Gavin li agradava de col·leccionar estampes de sants, però va seguir amb la seva dèria fins que es va dedicar a l'afer de les esglésies. Sembla que te un dossier amb més de 13.400 esglésies del país. A més, en Gavin, Josep Maria per als amics, no ha fet cap opuscle donant notícia del seu treball, sinó que pensa publicar més de vint llibres. A Puigcerdà ens en va ensenyar dos, centrats en les comarques del nord, Capcir, Conflent, Rosselló, Vallespir i Cerdanya.

Hi hagué algú que deia a cau d'orella que el finançava l'or... de la "Caixa".

A la reunió dels iniciats hi havia alguna cara coneguda. Vos no hi éreu?

En Salvador va presentar-lo Es coneixien de l'època grisa (per allò del color dels uniformes). Es trobaren a les Assemblees Intercomarcals, aquelles de les quals la Vanguardia mai no en parlava. Ja tenia raó en Foix.

Quan vaig sortir al carrer, era ja ben fosc i pensava en els esforços de la gent que no surt a la tele, i pensava que l'esperit Gavin, que molts tenim a dins, caldria deixar-lo en llibertat provisional.

ZOLOTOI ROG

ELS COLORS

*Quatre dits mullats de roig
d'una vida que s'escapa
quatre sobre l'or que en và
vàrem ser forts per guardar.*

*Trèmula i crispada grapa
uns ulls perduts i apagats
que feren a altres plorar,
que posaren buor al goig
i amargor en els derrotats.*

*Una paròdia cruel
sacralitzar l'or amb sang
i, amb sang, regar l'arrel
d'un gegant que amb peus de fang
amb el cap vol tocar el cel.*

*Mes ara, poc d'or hi ha...
i el que mostra la Senyera
alternat amb sofriment
serveix per nodrir la Fera
i el dia que no n'hi haurà,*

*el color de la bandera
sols el color roig serà:
símbol de la regatera
de sang que la cobrirà
vermella completament.*

*I quants i quants de fatigs
i quants i quants d'estatuts
—menys el primer, els altres muts—
quants sons i somnis perduts...
quant barallar-se i quedar amics!*

*Ja no vull posar-hi més
la gola se'm engavanya
i una suor freda em pren...*

*Allí on jo hi veig revés
altre hi veu que el País guanya...
Però... Catalunya ara aprèn
amb aquests jocs de cucanya
que, el que va ser, ja mai més.*

J.S.P. abril 79

FÊTE DES MARES

Comme nous souhaiterions, Mamans du monde
Que votre fête fût égale, et qu'en chansons
Tous vos enfants unis dans une même ronde
Vous apportent l'Amour, au rythme des saisons.

Mais on ne peut aimer de la même façon
Les mères ayant souffert et celles que l'on comble;
Celles qui sans un mot se font une raison
De leur sort, comme au Viet-Nam et au Tiers-Monde

Celles-là, décharnées, quêtant d'un regard noir
Pour leurs fils affamés une goutte de lait,
N'auront pas droit, pourquoi, je voudrais le savoir
Aux fleurs et aux cadeaux, au rire satisfait.

D'autres, le dos voûté par un chagrin blessant
Iront furtivement dans la calme clairière
Fleurir avec grand soin la tombe d'un enfant;
Leur rendez-vous d'amour sera le cimetière.

Et vous, déjà parties pour des lieux plus cléments,
Reposant loin de nous, combien nous regrettons
Ces fêtes de jadis qui marquaient le printemps
Nos joies et nos baisers mêlés dans l'émotion.

Il y aura pourtant celles, les plus heureuses

Des plus jeunes aux aïeules; et les petits enfants
S'approchant, compliment en main, mines rieuses
Continueront le cours des jours réconfortants.

Ayons une pensée pour toutes les Mamans
En commençant, bien sûr par celle du Calvaire;
Ce sera, en ce jour, le plus beau des romans
Si elle nous maintient sa grâce tutélaire.

Mars, 79 R. JOFFRE

CARTA CORTA

AL REY DON PEDRO

Hay que ver la de cosas que cuentan de vos, Majestad. Cual si hubiérais andado por la vida tirando del moño a la parroquia; y a la parroquia, que ni a un rey le permite ciertos tiros de ciertos pelambres, va y se pone de un cabreo más bien tirando a regular. Y sospecho que de algún buen estacazo es librásteis; sabido que, darle de tortas a un rey, resultaba ya feo por aquel entonces; pero no pudo evitarse que el pueblo obsequiara a vuestra real persona con el impetuoso apodo de EL CRUEL. Pienso que, de alguna forma, debería legislarse el que la gente pudiera —de vez en cuando— arrearle un mandoble a la jerarquía; de lo contrario le arrea un mote, que es la única agresión no penada por la ley, pero con el inconveniente de convertir los libros de historia en una especie de cartel taurino de domingo de Pascua en Antequera, más o menos.

Y aquí podría concluir el sainete, Majestad, vos arrastrando el PEDRO EL CRUEL a través de los siglos y nosotros que lo veamos por muchos años. Gracias. De nada.

Pero ocurre, Señor, que de tarde en tarde, uno amanece con un día loco y se empeña en entender lo que simplemente debería aceptar. Y uno coge, y se entera de que se os presentó un día un zapatero (hijo —a su vez— de zapatero), pidiendo justicia, pues su padre había sido asesinado por un clérigo y a éste, por el hecho de ser clérigo, sólo se le condenó a no decir Misa en un año. "Haz tú mismo justicia", le respondísteis. Tiempo le faltó al zapatero hijo, para ensartar tres navajazos al clérigo en plena procesión y librarle definitivamente de las tentaciones de este mundo. La agitación se vislumbra y el revuelo se supone. Se alzó vuestra mano, se hizo el silencio y se oyó vuestra voz: "Si el clérigo fue condenado a no decir Misa en un año por haber matado a un zapatero; yo condeno al zapatero a no hacer zapatos en un año por haber matado a un clérigo". Y fue puesto en libertad.

Ahí empecé a entender vuestro apodo. Vuestra hambre de justicia. Creed, Señor, que a pesar de los siglos, sigue siendo difícil ser justo entre seglares y clérigos. Nuestra España y la vuestra se diferenciaban solamente en las antenas de los tejados. Llego a pensar, Majestad, que de haber podido, sabido y querido, habríais presentado —en su día— la dimisión; pero ¿a quién? si sólo vos érais rey. Yo, que no soy quién para hacer justicia y tengo —a Dios gracias— la tira de reyes por encima, sí quiero, sí sé y sí puedo; por tanto, dimito. Aunque del apodo de cruel tampoco vaya a librarme. ¿Me permitís compartirlo? Pues, a mucha honra, Majestad.

J. Llauró Güell

abril/RUFACA 17

Sin guia

Rasga el plano y dáselo al viento
Pon en tus pies el timón
Y empieza a volar.
Gozarás las caricias primeras
De los caminos secretos
De las ocultas veredas,
En donde el sol detiene su marcha
Para jugar
Con los tallos
Con los limbos
Con el cristal de los charcos
Con las púas del espino
Donde los frutos no amargan

No se pudren las hojas
Eterna esperanza
Donde la fuente mana
Y colma, cantando, las pozas
Maldice el regreso
Y cava, riendo, una hoya
Para cubrir el recuerdo
Y échate sobre el musgo
A descansar
Acariciando juncos
Numerando las nubes
En su pasar

EL TROVADOR

tos de larga evolución y resistentes a los tratamientos, sin fiebre ni alteraciones del estado general (que generalmente son las causas esgrimidas como excusas por los padres para no cumplir con las fechas de vacunación), pueden vacunarse sin ningún problema, siempre que previamente sean examinados por el médico pediatra para detectar cualquier enfermedad encubierta.

Estos casos de resfríos o toses crónicas son en la mayoría de las veces, manifestaciones de fenómenos alérgicos de las vías respiratorias superiores (nariz, rinofarinx, faringe, glotis y tráquea) o de adenoiditis crónicas, la enfermedad de los carnots, dicho en catalán y que requieren de tratamiento específico, pero que no contraindican la aplicación de las vacunas.

Luego, una vez completada esta primera etapa, recomendamos aplicar entre los 9 meses y el año de vida la vacuna antisarampionosa, que a pesar de tener algunos detractores, es útil y efectiva. Es posible que, como todas las vacunas activas a base de virus vivos (pero atenuados en su efecto patógeno), pueda provocar un ligero estado febril entre los 7 y 10 días de su aplicación e incluso una leve erupción, a los que se trata sintomáticamente. Estos efectos secundarios se producen en muy pequeño porcentaje de niños y en mi estadística particular en ninguno. Tiene una especificidad de más del 95 por ciento y requiere una sola y única dosis.

Se han descrito casos de niños vacunados con esta vacuna que han cogido el sarampión en época epidémica, pero siempre con cuadros muy leves y atenuados y siempre sin complicaciones. Estos casos no invalidan las vacunaciones, sino que hacen pensar en si las vacunas fueron conservadas de forma adecuada o si tal vez fueron utilizadas fuera de las fechas de su vencimiento. Por otro lado, la Organización Mundial de la Salud, así como actualmente no insiste en la necesidad de administrar la vacuna antivariólica (contra la viruela) en Europa Occidental, Canadá y Estados Unidos, recomienda la vacunación contra el

sarampión.

A los 18 meses de edad deberá revacunarse con vacuna antipolio trivalente y vacuna triple (difteria, tétanos y tos ferina) como dosis de refuerzo y recuerdo para el sistema productor de anticuerpos del organismo.

Nos falta hablar de la vacuna BCG o antituberculosa que se recomienda aplicar en los primeros días de vida por vía intradérmica a todos los recién nacidos sanos de más de 2,700 kg.

Hace aproximadamente 3 años que se intenta a través del Hospital de Puigcerdà y su Departamento de Pediatría, que el Laboratorio productor de dicha vacuna la provea para su aplicación, pero hasta la fecha ha resultado imposible que esto suceda, pues el Laboratorio Ibys, tiene concertada toda su producción de vacuna BCG con la Seguridad Social, pero no es de venta al público en farmacias y a su vez comprobamos que generalmente la vacuna no es aplicada a los recién nacidos en las Residencias Sanitarias y Maternidades Oficiales y por otra parte desconocemos las causas de estas actitudes. A pesar de todo seguiremos intentando conseguirla ante las autoridades sanitarias de la Provincia, para que, por la vía que sea, se nos facilite la aplicación de esta vacuna preventiva que consideramos muy importante.

Y finalmente la vacuna anti-rubeólica, que debería ser aplicada a todas las niñas entre los 12 y los 14 años de edad en una dosis única. Si una mujer embarazada, padece o está en contacto con enfermos de rubéola o rosa, existe un alto porcentaje de probabilidades de que su bebé nazca con alteraciones o defectos congénitos muy importantes, tales como: malformaciones cardíacas graves, sordera, ceguera, subnormalidad y otras afecciones para las que huelgan los comentarios.

Como colofón os dejo un sintético cuadro orientativo de las vacunaciones y los periodos de aplicación.

Dr. JOSE CORSUNSKY

	BCG	Viruela	Polio	Difteria	Tétanos	Tosferina	Sarampión	Rubéola
Pros. Días	X							
2 meses			X(M)	X	X	X		
3 meses			X(T)	X	X	X		
4 meses			X(T)	X	X	X		
9 a 12 meses							X	
12 a 15 meses		X(opt.)						
18 meses			X(T)	X	X	X		
4 años		X(opt.)	X(T)	XX	X	X		
8 años		X(opt.)	X(T)	X	X	nsr		
12 años		X(opt.)	X(T)	X	X	nsr		X(niñas)
Cada 5 años		X(opt.)			X			

Nota: (opt.) optativo / (M) Monovalente/ (T) Trivalente / nsr, no se recomienda.

A pesar de que se trata de un tema que ya ha sido comentado por esta revista, a los especialistas en Medicina Infantil nos preocupa mucho detectar las irregularidades en los esquemas de vacunaciones, y por mi parte, durante el tiempo que vengo ejerciendo mi profesión en la comarca, he comprobado e intentado corregir las anomalías en cuanto a las Vacunaciones Preventivas.

El Ministerio de Sanidad preconiza un esquema que comienza a los 3 meses y se completa a los 5 y 7 meses de edad en su primera etapa, con Vacunas Antipoliomielíticas, Antidifteria, Antitetánica y Antipertusis (vacunas contra la Parálisis Infantil, Difteria, Tétanos y Tos Ferina). Nuestra experiencia como pediatras, así como la Organización Mundial de la Salud, recomienda que cuanto más precozmente se instituyan inmunizaciones activas, mejores resultados se obtendrán en la producción por parte del organismo de los anticuerpos o defensas biológicas, en los niños. Por eso ya que de experiencia hablamos, hemos comprobado que vacunando a los 2, 3 y 4 meses de edad, con periodos entre dosis de entre 30 y 45 días, no sólo se obtienen excelentes resultados, sino que prácticamente no se han observado efectos secundarios o reacciones indeseables, salvo alguna ligera elevación de la temperatura o febrícula de muy corta duración que se puede controlar con pequeñas dosis de antitérmicos comunes.

Quiero recalcar que las únicas contraindicaciones absolutas para no vacunar a un niño son las siguientes: Fiebre, Vómitos o Diarrea o la presencia de cualquier enfermedad en actividad claramente detectada. Aquellos casos de niños con resfríos y/o

HOQUEI GEL

Després del parèntesi pels Campionats Mundials disputats a Barcelona, s'ha tornat a la competició i el resultat no podia ser pitjor, un 8-3 amb el Boadilla cal·lificat de vergonyós.

El més trist és que no es pot atribuir aquest resultat a la casualitat o a una mala tarda, sino a tot un procés, que va començar el dia del Karhu, l'altre equip madrileny, és a dir el del famós 4-4. Doncs bé després d'aquell dia les coses han anat de mal en pitjor, van cesar a Marcelino Toná com a entrenador, pero ningú s'ha preocupat de posar-ne un altre, ningú es preocupa dels entrenaments, es pot creure que desde llavors no s'ha pogut entrenar mai, no sols l'equip complet, sino una línia complerta. Hi ha jugadors que s'han passat messos sencers sense anar a entrenar i altres que ja no hi han tornat més, tenir que dir això d'un equip que podà aspirar a ser campió, es realment dur, pero cal dir les coses pel seu nom i no buscar escusses per cada partit que es perd.

Aquest partit en si va tenir poca història desde el primer moment el varen dominar els madrilenys, que ja aconseguiren acabar la primera part amb un clar 3-0. Potser va ésser a la segona quand el Puigcerdá va intentar fer alguna cosa, però només es pogué aconseguir l'empat a un gol. La tercera va tornar a ésser de domini madrileny per un clar 4-2.

He dit més amunt que no tenen que buscar-se escusses quand es perden els partits, però tampoc voldria amagar realitats, que crec que en aquest partit van contribuir al resultat, tal es el cas de la pista, ja que no té las mesures reglamentaries d'un bon troç, però incomprendiblement el comité hi deixa jugar, aixó realment fou un gran "handicap", però també, i en honor a la veritat, no es pot

justificar, ni molt menys, l'abultada derrota.

Avans d'acabar voldria fer una crida a la Directiva perque intentin resoldre l'infinat de problemes que n'hi ha, com son les assistències als entrenaments, mitjans de transport, entrenador... i molts més que ja deuen conèixer perfectament.

Cal que l'entrenador tingui ple poder en quant a l'equip. No és massa lògic que en el viatge de anada, de quasevol partit, l'autocar estigui plé de fum, o que la nit avans de fer un desplaçament, alguns jugadors vagin a dormir a les cinc de la matinada. Soc perfectament conscient de què el hoquei materialment no reporta res a ningú, tot al contrari, i evidentment no es pot exigir massa, però crec que tothom s'ho ha de pendre un xic en serio, ja que d'una altra manera no es pot aconseguir res.

Cal que els jugadors prenguin consciència d'aixó i hi possin un xic més de la seva part, i de la directiva, amb aixó no voldria incloure'ls-hi a tots, que no n'hi ha prou amb assistir als partits de casa, Font-Romeu, i passejar-se una mica per sota les grades, sinó que comporta moltes més coses, potser alguna xerrada, de tarda en tarda, amb el jugadors no estaria de més.

ALINEACIONS: Boadilla, Tejeiro, Cabezudo, Paradela, Igea, Mendez, Sainz (2), M. Cabezudo, Bernaldo, Juan Jose, M. Angel María, G. Minguez, (1), Paniagua, Morales (1), C. Martin (2), Gutierrez (1), C. Cabezudo (1), Perez. **CLUB HIELO PUIGCERDA,** Rio, Trescents, Rovira (1), Soler, Costa, V. Capdevila, P. Capdevila (1), Bertran, Meya, Llaberia, Luengo, J. Toná (1), Masfo.

PERE CAPDEVILA

COMPETICION DE ESQUI DE FONDO ENTRE PATRULLAS ADUANEROS FRANCESES Y GUARDIA CIVIL

En el día 21 de marzo de 1979, y siguiendo las tradicionales competiciones de años anteriores, se desarrolló en Font Romeu (Francia) y paraje denominado "Pla de la Calme", la XXa Competición de Esquí de Fondo entre Patrullas de Aduaneros Franceses y Guardia Civil, en un recorrido de 12 quilómetros, con el siguiente resultado:

Primera patrulla: Cabo don Manuel Moreno López, Guardia don Juan Sánchez Peña, Guardia D. Angel Baños Tobías, 47 minutos, 38 segundos, 34 décimas.

Segunda patrulla: Guardia don Manuel García Valiñas Guardia, don Francisco García Casanovas; Guardia don Eduardo Salicio Montero, 49 minutos, 12 segundos, 40 décimas.

Tercera patrulla: Cabo don José Téllez Fernández; Guardia

don Francisco Hermoso Zarco; Guardia don Cecilio Fernández Grado, 52 minutos, 37 segundos, 26 décimas.

Cuarta patrulla: Aduanero M. Macabias; Aduanero M. Bataille; Aduanero, M. Bertran, 53 minutos, 55 segundos, 23 décimas.

Quinta patrulla: Aduanero, M. Tuset; Aduanero, M. Julien; Aduanero, M. Surjus, 57 minutos, 00 segundos, 80 décimas.

Sexta patrulla: Aduanero M. Mare, Aduanero M. Cazagnes, Aduanero M. Guinot, 59 minutos, 43 segundos, 21 décimas.

Cabe destacar que entre los componentes de la primera patrulla de la Guardia Civil, el cabo don Manuel Moreno López, pertenece al Puesto de Alp y el Guardia Civil don Juan Sánchez Peña, al Grupo de Esquiadores Escaladores de Puigcerdá.

Classement	Equipas	Concurrents	Temps
1	Espagne I	Banos Moreno Pella	47 mn 38 s 34/100
2	Espagne II	Valinas Solicio Canovas	49 mn 12 s 40/100
3	Espagne III	Hermoso Téllez Fernández	52mn 37 s 26/100
4	France I	Macabies Bataille Beltran	53 mn 55 s 23/100
5	France II	Tuzet Julien Surjus	57mn 00s 80/100
6	France III	Marc Gazagne Guinot	59 mn 43s 21/100

XXème
RENCONTRE
GUARDIA-CIVIL
DOUANES FRANCAISES
21 MARS 1.979
FONT ROMEU
PISTES DE LA CALME
RESULTATS OFFICIELS

ASAMBLEA DEL CLUB POLIESPORTIU

El pasado día 17 de marzo se celebró Asamblea general en el Poliesportiu de la que cabe destacar la escasa asistencia por parte de los socios que se presentaron en número de 28.

Abrió la sesión el presidente del club Sr. Juan Tomás Borrell con unas palabras de *salutación*, e inmediatamente se pasó a desarrollar los diferentes apartados del orden del día. Tras la lectura del acta anterior se siguió con la memoria de actividades de la que a modo de resumen destacamos los siguientes apartados:

1. Realización de la primera fase de la pista de hielo según acuerdo tomado en la última Asamblea, con lo que se cuenta actualmente con una pista polideportiva en tanto no se reciban subvenciones para helarla artificialmente.

2. Puesta en funcionamiento del Bar-Restaurante cuyas obras fueron financiadas con un préstamo de la C.P.V.A.

3. Iluminación de una pista de tenis.

4. Adquisición de un autocar para ins-taurar un servicio de transporte al Polideportivo.

5. En lo referente a las actividades deportivas hay que señalar la participación del equipo de natación del club en diferentes pruebas obteniendo en todas ellas dignos resultados. Asimismo se han organizado cursos de natación escolar en los que han participado 846 alumnos de EGB de la comarca, culminando dichos cursos con el 1er campeonato escolar de la Cerdanya española. En cuanto al tenis y la

petanca se realizaron varios campeonatos, teniendo, uno de cada deporte, el carácter de Open. Se ha creado una sección ciclista estando en curso los trámites para fe-derarla.

6. También se han organizado sorteos de un coche, un televisor color y una biblioteca, realizado este último en el transcurso del Festival Infantil de Carnaval.

De aquí se pasó al plan de actuación para 1979 que prevee la instalación de vallas publicitarias alrededor de lo que ha de ser la pista de hielo, así como la iluminación de dicha pista y compra de material deportivo para la misma. También se prevee terminar en corto plazo de tiempo las obras de la segunda planta del local social destinado a Salón Recreativo.

Se comentó la posibilidad de estudio y creación en su caso de nuevas secciones deportivas.

Finalmente se expuso la posibilidad de creación de un solo tipo de socio fundador cuya aportación está por determinar.

Seguidamente se dio lectura al estado de cuentas con fecha 28/2/79 y que transcribimos a continuación.

ACTIVO	
Pista de hielo	6.254.214,50 pts.
Local social	4.243.532,00 pts.
Piscina	683.098,68 pts.
Tenis	561.863,90 pts.
Mobil. oficina y maq.	122.218,00 pts.
Vehículo (autocar)	98.421,00 pts.
Total inmovilizado	11.963.348,08 pts.

Pendiente cobro	
aportaciones a plazo	2.117.675,00
Pendiente cobro Ayunt.	761.806,60 pts.
Otros deudores	12.410,25 pts.
Saldo en cc. Banco y C.	743.582,86 pts.
Exist. artic. deport.	85.739,10 pts.
Total activo	15.684.561,89 pts.

PASIVO

Acredd. pista hielo	2.349.086,50 pts.
Acred. local social	671.246,00 pts.
Acreed. varios	
piscina y tenis	530.807,20 pts.
Préstamo C.P.V.A.	
a 6 años plazo	3.000.000,00 pts.
Aport. socios fundad.	8.021.357,00 pts.
Capital-Beneficios	
(hasta la fecha)	1.112.065,19 pts.
Total pasivo	15.684.561,89 pts.

Acto seguido se aceptó al Sr. Esteban Almendros como nuevo miembro de la directiva al ser la suya la única candidatura a las dos plazas vacantes debidas a las bajas de dos directivos.

Ya en el apartado de ruegos y preguntas los socios asistentes demostraron especial interés en los apartados correspondientes a la construcción de la pista de hielo, creación de nuevas secciones deportivas y la propuesta de unificar la aportación de socio fundador.

Con las palabras del presidente agradeciendo la asistencia a los socios presentes, se dio por finalizada dicha Asamblea.

CLUB POLIESPORTIU PUIGCERDÀ

Amics de Cerdanya:

Algunes vegades haureu remarcat algun curt article referint-se a l'acció humanitària dita "Terres des Hommes". Avui us parlaré directament com a responsable d'aquesta noble tasca dins la regió de Cerdanya:

Permeteu que em present-hi: Margarida Valls Clau-sell esposa Giral, mare de família de dos fills i una filla, esposa d'obrer. Filla d'una mare poeta i escriptora i d'un pare mestre d'obra. Tinc cinquanta anys i he sigut honorada d'un diploma d'honor i medalla de bronze de les Obres Socials, en 1977 a Perpinyà sota la presidència dels representants del Ministre, senyor Alain Poher.

Visc a Dorres, petit poblet, tranquil. No tinc cotxe, només una remolqueta amb la que tragino molts paquets i roba per rentar meu i dels altres, d'un cap d'any a l'altre. Vivim un poc a les afores del poble.

Ja fa més de deu anys que tot el meu temps lliure i tota la meva bona voluntat l'he posada al servei del més pobre. En particular pels infants malaurats del Tercer Món. També ocasionalment al servei d'algun "cas" dins la regió.

Els que no cooperen us diuen que això es afer dels governs. Jo dic que és afer de tots! Afer de consciència i de cor, de bona voluntat.

Quedarieu sorpresos i amaravellats si poguessiu constatar tot el que es pot fer amb cor, esperit constructiu i bona voluntat i amb pocs medis materials, el que es pot arribar realitzar d'un cap d'any a l'altre.

Exemple: Citaré en primer lloc els meus amics de Terre des Hommes de Perpinyà. El nucli principal és una família i algú amic ocasionalment. Arribem a expedir molt sovint més de 100 paquets de roba, viures, medicaments, mantes, material escolar. Mensual!

Fem una venda per mes de roba casi nova, que permet amb els diners recollits d'expedir els cent paquets mensuals. Organitzen varies kermesses (vendes) dins la regió del Rosselló. Sostinguent amb els diners de les vendes diverses accions d'urgència d'Àfrica. Directament. Una comptabilitat que s'ha de fer durant les hores de vetlla car de dia hi ha el treball quotidià per guanyar-se el pa de la família.

Tot això representa una disponibilitat permanent. Estem somergits per muntanyes de paquets —uns qu'arriuen; cotxes plens de roba, medicaments, flasades, etc.—. Tot s'ha de triar, molt s'ha de rentar! planxar, fer un tri per enviar això a un país, això a l'altre. Fer els paquets, posar les direccions, expedir, contabilitzar-ho.

D'altra banda hi ha també tota una varietat d'objets a recollir, a classificar, a posar preu, per les vendes kermesses. D'una banda el que es recolleix, d'altra el que es fa dins la Delegació per amigues: Coixins, jerseis, pintures, etc. Impossibile de tenir un ordre perfecte, car n'hi ha de tots els costats i en arriba cada dia. Seu somergits el cap us hi roda per moments.

A casa meua és un poc el mateix programa. Sem que el meu home i jo per tenir la responsabilitat de tota l'organització de la Regió Cerdana. Llevat d'algun ajut ocasional d'alguns amics o amigues que una vegada de temps a altre us ajudaran a plaçar algun carnet de tòmbola, a baixar alguns paquets, per expedir o per exposar a les vendes-kermesses a Bourr-Madame un cop a l'any.

També la batllia de Bourg-Madame ens ajuda molt en cuatió de papers, i dobles per donar a la gent per informar de les tòmboles i kermesses, i deixar-nos les sales per les vendes i tirar la tòmbola pel mes de maig i als voltants de Nada.

Tot això és molt treball? Direu. El que té bona voluntat no s'espanta mai! Ben entés. Sovint em vaig al llit a mitja nit. Però tinc el cor content i el esperit tranquil. I quan m'arriuen les cartes d'Angola, Costa de Marfil, Camerun, Alt Volta, Martinica, Madagascar, Malí, Peru... i de França, de gent qu'hem assistit i expedit tant de paquets de roba, menjar, medicaments, flasades, i que ho agraeixen tant perquè és grandíssima la necessitat que en tenen. Es una recompensa moral que us emplena més que tots els béns materials d'aquest món.

Per vos ho comunicar cinc de fer el rellevat dels paquets expedits per nos en Cerdanya en tres mesos, 121 als països esmentats.

TERRE DES HOMMES/Dorres

ÒMNIUM CULTURAL

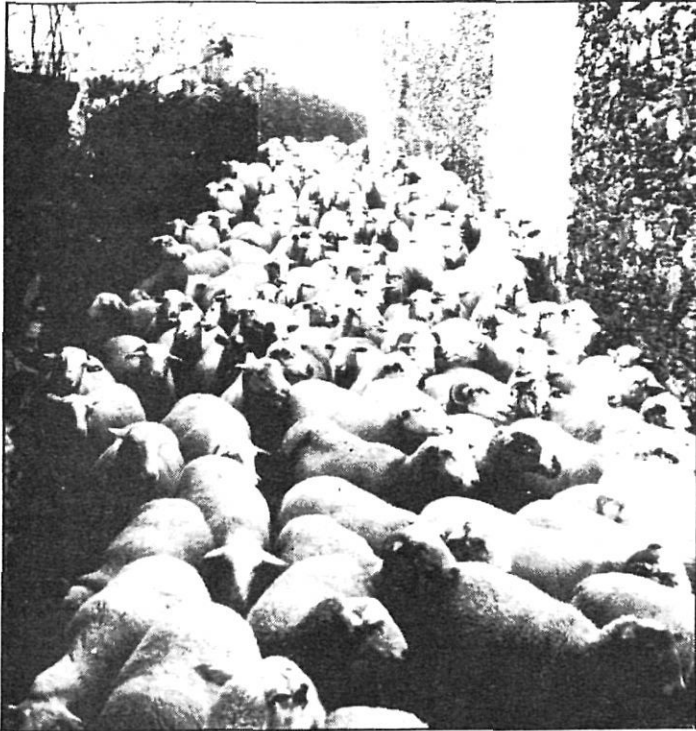
L'Associació Omnium Cultural, reunida en assemblea general ordinària, ha acordat per unanimitat de fer pública la declaració següent:

Primer: En els anys més difícils per a la nostra Entitat, quan els nostres locals foren clausurats i totes les nostres activitats prohibides, el professor Batista i Roca ens expressà la seva solidaritat i en donà proves en tot moment.

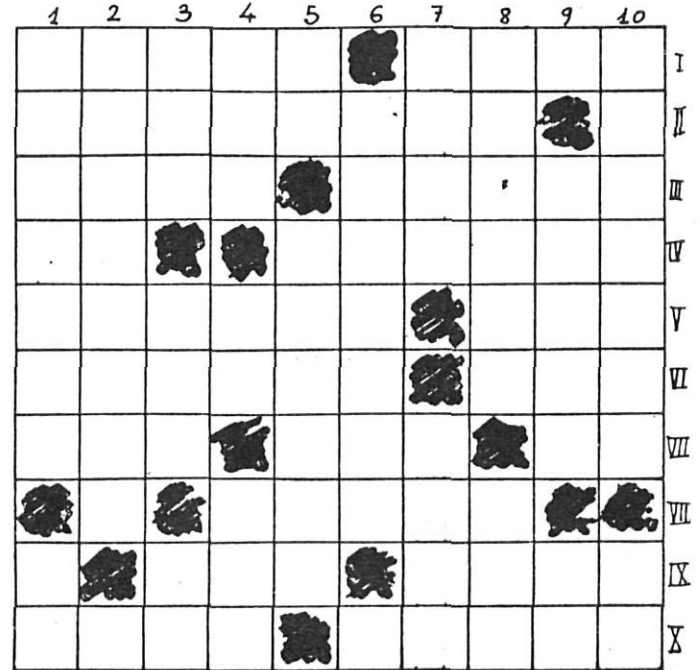
Segon: En totes les ocasions, que foren moltes, en què des de l'exili se'ns adreçà i en les ocasions en què, al costat d'altres personalitats eminentes de la vida catalana, com Pau Casals i el Dr. Trueta, coincidí amb ell una representació de la nostra Entitat, el Dr. Batista ens acoratjà a continuar la nostra tasca cultural, a defensar irreductiblement la llengua i la cultura catalanes i a fer de l'enseyament del català un mitjà educatiu dels valors cívics indiscutibles per a l'esdevenidor del nostre poble.

Tercer: Hem de dir també que personalment i fins al moment de la seva mort, l'amistat i la companyia del Dr. Josep M. Batista i Roca ens foren gratificadores, per la intel·ligència de la visió que el distingia, per la cordialitat sincera del seu tracte i per la generosa disposició del seu bon cor. Creiem que és un acte de justícia que consti així, per al coneixement de tots els socis i de l'opinió pública en general.

Barcelona, 27 de març de 1979

EL PUEBLO SE DESPLAZA PARA IR A VOTAR
DESCONOCEMOS LAS INTENCIONES DE VOTO

HORIZONTAL

1.- Rivière cerdane; Début de: rabattage. 2.- Fourbir, polir. 3.- Extrémité de l'axe d'une sphère; à l'envers: Dose. 4.- Métal noble; Superviser d'une façon définitive des comptes. 5.- Incursion; Est-Nord-Est. 6.- Importuner; Pot. 7.- Village de la Cerdagne Française; à l'envers: pas beaucoup; consonnes. 8.- A l'envers: converse. 9.- Essieu; Demeure. 10.- A l'envers: tonneau, muid; Petit baiser.

VERTICAL

I.- Tabac fort; pronom démonstratif. II.- Qui mérite l'adoration. III.- Rôle; Collection d'animaux vivants; Contraction. IV.- Un en anglais; Dernières consonnes de l'alphabet; Excellence. V.- A l'envers: Pronom; Grand-Mère. VI.- Désunir. VII.- A l'envers: Utiliser; Fragment d'un chapitre. VIII.- A l'envers: mourra; Outil. IX.- Surnom; Répété; comique italien. X.- Préparatifs; Conjonctions.

Solutions dans le prochain numéro.

ÚLTIMA HORA!

RUFACA va estar present en el primer ple de l'Ajuntament de Puigcerdà, que es celebrà el dia 27 d'abril. Es va decidir la constitució de les diferents Comissions, que quedaren formades de la següent manera:

Governació: Sr. Bosom, Sr. Canes i Sr. Pérez de Rozas; **Hisenda,** Sr. Bosom, Sr. Ravetllat, Sr. Fullana, Sra. Juliá; **Urbanisme,** Sr. Peitx, Sr. Ravetllat, senyor F. Turiera, Sr. Salinas; **Serveis i Obres Públiques,** Sr. Vidal, Sr. Peitx, Sr. Sapé, Sr. Peñarroja, Sr. Pérez de Rozas; **Educació,** Sr. F. Turiera, Sra. Juliá, Sr. Canes, Sr. Fullana, **Sanitat,** Sr. F. Turiera, Sr. Sapé, Sr. Peñarroja, Sr. Fullana; **Joventut,** Sr. Vidal, Sr. Pérez de Rozas, Sr. Fullana, Sra. Juliá.

Finalment s'acordà que els plens s'anirien celebrant cada tercer divendres de mes a dos quarts de nou del vespre.

CAIXA DE PENSIONS
"la Caixa"
de Catalunya i Balears

AL SERVEI DE L'ESTALVI I DEL CREDIT

516 OFICINES
ARREU DE CATALUNYA

A PUIGCERDÀ

Josep Antoni, 22.   Tl: 88-01-47

MEF, S.A.

MUNTATGES ELÈCTRICS,
DOMÈSTICS E INDUSTRIALS

Avinguda Dr. Piguillem, 3- PUIGCERDÀ (Girona)

BOTIGUES ESPECIALITZADES

CARRER MAJOR, 9, 14 i 16.

PUIGCERDÀ

Palau 3

Major, 13 — Telèfon 88 06 99 — Puigcerdà

CONSTRUCCIONES
F. BRAVO

Escuelas Pias, 10 - 1º
PUIGCERDÀ

GERONA

ELECTRODOMESTICS

PIRINEU

Avinguda Dr. Piguillem, 3
PUIGCERDÀ
(Girona)

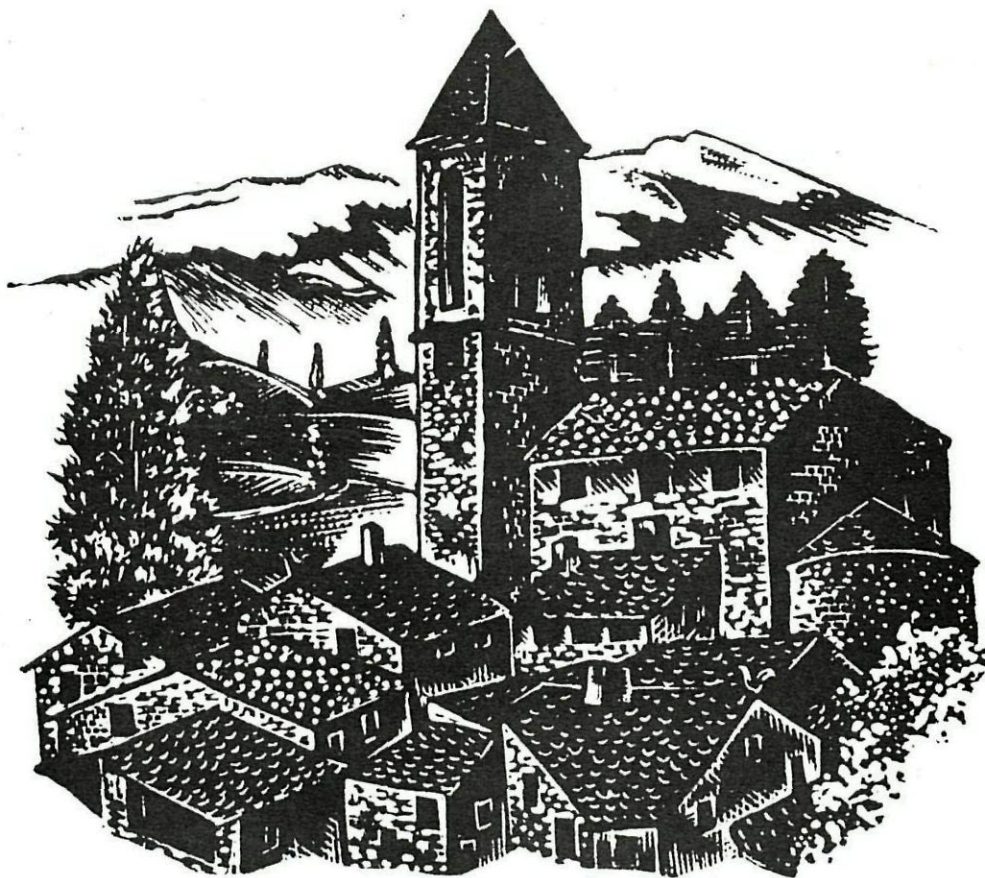
selecciones

SOUVENIRS - JUGUETERIA
ARTICULOS REGALO

LISTAS DE BODA

PLAZA DEL CAMPANARIO, 10
Tel. 88 02 77

PUIGCERDÀ

CAN BORRELL

MAS CATALÀ DE LA CERDANYA

APARTAMENTS I CUINA TÍPICA CASOLANA

MERANGES (Girona)

AMBIENT MOLT SELECTE — 40 PLACES

Reserves — Telèfon: 972-88 00 33

CUINA DISTINGIDA I CONDECORADA

AMB EL PREMI:

IGNASI DOMENEC — HOGARHOTEL-78

(Reserves per telèfon)